

EL CECI : CREADOR I GESTOR DELS MUSEUS D'IGUALADA

Per MAGÍ PUIG I GUBERN

INTRODUCCIÓ

En aquest any 1994 mentre es pot constatar amb joia que les instal·lacions museístiques de Cal Boyer són ja una esplèndida realitat, que s'està restaurant l'edifici amb molta dignitat, sense perdre la seva estructura primitiva, quan ens podem fer una idea del que serà i el que representarà per al futur de la cultura igualadina el gran complex del Museu Comarcal de l'Anoia, on hi ha en funcionament un auditori, una sala d'exposicions temporals, una Secció de l'Aigua, que ha estat guardonada amb el premi FAD pel seu disseny i realització, on funciona la seu del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada i el Centre de Documentació CECI-Museu, on es treballa intensament en la moderna i original instal·lació del Museu de la Pell; ara que tenim davant nostre un panorama tan enlluernador, un horitzó tan falaguer, que fa una dècada ni en somnis podíem albirar, ara, doncs, és el torn adient per parlar, per donar una pinzellada històrica dels Museus d'Igualada, per explicar la seva gestació i el seu desenvolupament. És l'hora de recordar amb perenne agraïment al Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada i a totes aquelles generacions d'estudiosos, d'amants de la cultura, d'igualadins il·lustres i gairebé anònims, els quals desinteressadament varen esmerçar hores i esforços per dotar la seva estimada ciutat amb uns tresors que, a més de tenir un valor incalculable, serien, avui, totalment irrecuperables.

El Museu Comarcal de l'Anoia, ens que engloba els museus d'Igualada, és gestionat des de la seva constitució l'any 1982 per l'Ajuntament d'Igualada, però vull fer avinent que els Museus des de l'any 1949 fins al 1982 varen ser totalment dirigits i gestionats pel Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada. Podem imaginar-nos les serioses dificultats que hagueren de sortejar la gent del CECI per endegar la recerca de materials, la seva col·locació per exhibir-los amb un mínim de dignitat, la neteja, la conservació, la catalogació i les contínues reformes i ampliacions. La tasca més difícil va ser la d'afrontar les quantioses despeses que la creació i muntatge dels Museus originaren. Molt sovint s'anaven amuntgant les factures dels operaris, la caixa estava completament eixuta, i per a més inri les subvencions venien denegades. Quan això succeïa la solució era avançar els diners de la pròpia butxaca.

En el present repàs històric de la gestació, fundació i desenvolupament dels Museus de la Ciutat, de la Pell i Tèxtil, es notarà que les explicacions que fan referència al Museu de la Pell són més precises i detallades. A causa de la meua estreta vinculació, des de fa molts anys, amb aquest Museu, he viscut moltes de les

vicissituds que es relaten i en conservo documentació escrita en el meu arxiu personal. Quant a les referències sobre els Museus de la Ciutat i Tèxtil, n'hi ha que no les he trobat escrites sinó que són fruit dels records personals dels pocs protagonistes, encara feliçment supervivents.

MUSEU DE LA CIUTAT

Gènesi

El dia 8 de juny de l'any 1947 en una reunió duta a terme al local de la Caixa presidida per Mn. Amadeu Amenós prevere, i a la qual assistiren Pere Borràs i Estruch, Josep Arderiu i Joan Mercader, es va fer la constitució provisional del futur Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada. En aquesta primera sessió constitucional del CECI ja es va parlar d'endegar un projecte de creació del Museu de la Ciutat i d'altres museus.

El dia 16 de juliol del mateix any 1947 el comitè executiu del CECI format per Mn. Amadeu i pels Srs. Pere Borràs, Magí Castelltort, Antoni Carner i Joan Mercader, es va reunir al local de l'Arxiu Municipal d'Igualada. En aquesta reunió dos dels 6 punts tractats ja feien referència al tema de museus. En el punt dos un informe del Secretari General es referia a l'acord del Patronat Garcia Fossas de cedir per al futur Museu de la Ciutat uns locals ubicats al primer pis del Grup Escolar, en els quals hi ha tres sales amb el corresponent mobiliari i una col·lecció de fòssils i minerals. En el punt cinqué es va facultar el Sr. Pere Borràs perquè es posés en contacte amb persones representatives de Capellades a fi de vetllar pel Museu Romaní d'aquella localitat.

El dia 24 d'agost de 1947 es constitueix oficialment la Junta de Patronat, Comitè Executiu i les seccions i organismes tècnics del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada. El dia 3 de setembre del mateix any es reuneix la Junta del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada presidida per en Pere Borràs i formada pels Srs. Magí Castelltort, Joan Mercader, Antoni Carner, Gabriel Castellà, Pere Tarrida, Josep Ma. Solà i Solé, Antoni Borràs, Josep Masdeu, Ernest Marco, Pere Puig, Josep Bella i Miquel Ball. En aquesta reunió de Junta es prenen els següents acords que fan referència al futur Museu de la Ciutat:

- 1r. -Encarregar al Sr. Borràs Estruch que faci gestions prop dels artistes igualadins que han exposat a la Caixa de Pensions perquè cadascun vulgui cedir un quadre per al futur Museu de la Ciutat.
- 2n. -Facultar el Sr. Magí Castelltort per consultar a l'alcaldia el traspàs del quadre de Gaspar Camps "L'encís" al museu que s'està projectant, i si s'escau fer-ho també amb les altres obres pictòriques que guarda l'Ajuntament.
- 3r. -Interessar als organismes responsables l'arranjament de les portes que han de donar accés al museu.
- 4rt. -Autoritzar els Srs. Carner i Castellà perquè realitzin les pertinents gestions per procedir a traslladar al nou museu els objectes de caràcter històric que guardi l'Ajuntament d'Igualada, per exemple: el timbal del Bruc.

- 5è. -Començar la confecció de maquetes en material plàstic que representin els principals monuments arqueològics de la comarca. S'acorda que la primera maqueta que es faci sigui l'ermita de la Sala. Els treballs es faran en col.laboració amb els professors i alumnes de les Escoles Professionals, sota la direcció dels membres de la Secció d'Arqueologia. Es designa els Srs. Borràs Quadras, Marco i Ball per dur a terme els treballs preparatoris.
- 6è. -El Sr. Pere Tarrida informa que per fomentar la recopilació de material geològic per al museu, procurarà que els seus alumnes de l'Acadèmia Igualada s'interessin per formar una col.lecció de minerals de la comarca. Així mateix s'acorda que el Sr. Tarrida es cuidi de muntar una exposició de fòssils durant les festes de Nadal amb materials de col.leccions particulars de la nostra ciutat. (Cal explicar un cas anecdòtic. A causa d'aquesta exposició de fòssils i minerals a la Caixa, la gent d'Igualada va començar a motejar el CECI amb el renom d'"El Pedruscall").
- 7è. - S'acorda finalment preparar els nous rètols que s'han de posar al local del nou Museu de la Ciutat.

El dia 18 de setembre de 1947 els Srs. Borràs Estruch i Mercader, per iniciativa del Sr. Pau Llacuna, fan una gestió prop del Servei de Recuperació Artística per traslladar al nou Museu les obres d'art dipositades a l'Església del Roser, en qualitat de dipòsit des de la guerra civil. El dia 29 de setembre les imatges i objectes de culte de l'església del Roser es traslladen a la seu del nou museu. Els Srs. Marco, Ball i Llacuna es responsabilitzen de dirigir les tasques de neteja, restauració, acondicionament i instal.lació de totes les peces.

El dia 8 de desembre de l'any 1947 s'encarrega al Sr. Marco que gestioni a través del Patronat Garcia Fossas la cessió d'una nova Sala per al Museu de la Ciutat destinada a Economia i Estadística.

Amb la intenció de dotar el nou museu de suport tècnic i econòmic, el CECI vol constituir a Igualada una associació dels Amics dels Museus. Per informar-se de com fer aquest consorci, Josep Masdeu s'entrevista a Barcelona, el mes de gener de l'any 1948, amb el Sr. N. Ricart de l'agrupació dels Amics dels Museus de Barcelona. El Sr. Ricart és invitat a visitar l'incipient museu de la Ciutat d'Igualada .

El dia 22 del mes de març de l'any 1948 els Srs. Marco i Mercader visiten l'alcalde per exposar-li la greu situació financera del CECI i perquè activi el pagament de les factures dels treballs de fusteria que es fan al Museu. En aquesta entrevista ja es concreta que si es resolen els problemes econòmics, hom preveu inaugurar el museu el dia 6 de juny de l'any 1949.

També el mes de març el CECI aprova els projectes del Sr. Ernest Marco , el qual ocupa el càrrec de conservador en cap del nou museu, sobre la construcció d'unes vitrines per a la col.lecció de numismàtica i també l'arranjament d'unes altres, deixades en dipòsit, pel Museu d'Arqueologia de Barcelona. Així mateix són aprovats els plànols d'organització de les sales de geologia i de bibliografia.

Les obres de muntatge del nou museu no van tan de pressa com la gent del CECI voldria. En una reunió del comitè executiu de l'entitat duta a terme el dia 6 de maig, s'acorda ajornar fins al mes d'octubre de 1949 la inauguració del museu.

En la sessió plenària del CECI del dia 16 de maig es fan constar les bases de la creació del Museu de la Ciutat: a/ Els locals són cedits pel Patronat Garcia Fossas.

Inicialment seran 3 sales del primer pis i posteriorment altres 4 del pis superior. b/ El museu es nodrirà amb el material artístic emmagatzemat a l'església del Roser i amb donatius particulars. c/ La consignació per al museu votada per l'Ajuntament per a l'any 1948 és de 18.000 pessetes.

El dia 30 de maig els Srs. Carner i Marco parlen amb el notari Sr. Joan Manzano proposant-li que es traslladi l'Arxiu Notarial a una dependència del nou Museu de la Ciutat.

Els Srs. Mercader i Marco no es cansen de fer visites a l'alcalde d'Igualada urgint la tramitació d'ajuts econòmics per al museu.

El dia 11 d'octubre de 1948 en una reunió del Consell Executiu del Centre d'Estudis Comarcals s'encarrega al Sr. Pere Borràs i Estruch que es cuidi d'orientar la creació a Capellades d'un Museu del Paper.

En la sessió del Consell Executiu del Centre d'Estudis del dia 20 de març de 1949 els Srs. Llacuna i Marco informen que el nou Ajuntament (del qual en són regidors alguns membres del Centre d'Estudis) ha aprovat íntegrament el pressupost de despeses del CECI i ha autoritzat les obres que s'han de realitzar a la Sala d'Arqueologia del Museu a fi que es pugui inaugurar el dia 6 de juny, tal i com s'havia projectat..

El dia 11 d'abril es nomena una comissió encarregada de preparar la festa d'inauguració del Museu de la Ciutat formada pels Srs. Castellà, Mercader, Marco i Mn. Colomer. A aquesta comissió s'afegirà el regidor municipal delegat del Centre d'Estudis Sr. Pau Llacuna. Es parla que per solemnitzar la inauguració es convidaria un conferenciant de prestigi, que podria ser el Dr. M. Almagro, comissari del Patrimoni Artístic de la Zona de Llevant, i algunes autoritats de la Província.

El dia 1r. de maig el secretari general de l'entitat Sr. Mercader informa que el Dr. Almagro, comissari nacional del Patrimoni Artístic de Llevant, ha acceptat la invitació per pronunciar el discurs inaugural el proper dia 6 de juny. El mateix Sr., a petició del Centre d'Estudis, s'ha cuidat d'invitar personalitats del món científic i artístic barceloní com el Dr. Albert del Castillo, el Dr. Lluís Pericot, etc. i el Ponent de Cultura de l'Excma. Diputació Provincial. En la mateixa sessió del dia u de maig el Sr. Marco informa del bon ritme que duen els treballs per enllestir el Museu, de la nova sala d'artistes igualadins que constarà de 34 obres pictòriques de diversos autors locals, alguns de prestigi com en F. Camps Dalmases, el qual ha cedit un oli representant el portal de l'església de Sta. Maria del Mar de Barcelona. Així mateix informa de la secció d'Art Religios Antic, com de les maquetes de les creus de terme de la comarca realitzades pels alumnes de l'Escola Professional de la C.N.S. El Dr. Mercader assabenta que el Dr. Almagro ha ofert al Museu d'Igualada material arqueològic escadusser del Museu de Barcelona, del qual ell n'és Director.

Amb motiu de la inauguració del Museu també es farà un cicle de conferències a càrrec de Mn. Amadeu Amenós, Mn. Ignasi Ma. Colomer, Antoni Carner i Borràs, Joan Mercader i Riba, Lluís Valls i Soler, Pere Tarrida, Josep Romeu i Josep Ma. Solà.

En una reunió del Centre d'Estudis Comarcals duta a terme el dia 5 de juny de l'any 1949 es planeja el desenvolupament de l'acte inaugural del Museu de la Ciutat. El vice-president del CECI el Sr. Pere Borràs acompanyat del secretari general Sr. Joan Mercader i del Sr. Miquel Ball tindran cura de rebre les personalitats invitades de fora d'Igualada: els Drs. Almagro, Pericot, Palomeque, Mateu Llopis i Ainaud de

Lassarte, els quals s'afegiran a la comitiva oficial per assistir a un solemne ofici en honor del Sant Crist d'Igualada i acabada la cerimònia religiosa es dirigiran a la seu del Museu.

El Sr. Marco, director del Museu, amb els Srs. Dalmases, Tarrida, Borràs Quadras, Mn. Colomer i P. Lluís de Reus esperaran les autoritats i representacions al vestíbul del Grup Escolar Garcia Fossas i acompanyaran el públic a la sala on es durà a terme l'acte oficial. Els Srs. Llacuna i Castellà i també el M.I. President Mn. Amadeu Amenós aniran en la comitiva oficial.

En l'acte fundacional pronunciaran discursos el regidor Sr. Lluís Valls i els Drs. Almagro i Pericot. Mn. Amenós parlarà en català d'art antic en el moment de la benedicció del nou Museu.

Les autoritats firmaran en el llibre de visites a la Sala d'Arqueologia.

Els membres del Consell Executiu designats per informar als il·lustres visitants del contingut de cada sala són: I/ Sala d'Art Antic, els Srs. Marco i Llacuna. II/ Sala d'Arqueologia-Geologia, els Srs. Tarrida, P. Lluís de Reus, Borràs Quadras i Dalmases. III/ Sala de Bibliografia i Folklore, Mn. Colomer i Srs. Ball i Masdeu. IV/ Sala d'Art Modern Sr. Marco i el col·laborador Sr. F. de P. Gabarró.

Assistiran al banquet en nom del Centre d'Estudis Comarcals els Srs. President I. Mn. Amadeu Amenós, canonge; secretari general Dr. Joan Mercader; director del Museu Sr. Ernest Marco; regidor delegat de l'Ajuntament Sr. Pau Llacuna i bibliotecari Mn. Colomer.

El secretari general actuarà de cronista.

Sessió inaugural del Museu de la Ciutat i Comarca d'Igualada.

El dia 6 de juny de l'any 1949, dilluns de Pentacosta, 141 aniversari de la victòria del Bruc, es va dur a terme al Saló d'Actes del Grup Escolar Garcia Fossas la festa inaugural del Museu de la Ciutat i Comarca d'Igualada. Varen presidir l'acte el M.I. Sr. Alcalde de la ciutat d'Igualada Francesc Matosas i Roca; el Rv. canonge Mn. Amadeu Amenós i Roca, president del Centre d'Estudis Comarcals; el jutge de 1a. Instància Carles de la Vega Benayas; l'Excm. Sr. Lluís Pericot, catedràtic de la Universitat de Barcelona; Joan Ainaud de Lasarte, Director de Museus de l'Ajuntament de Barcelona; Rvd. Miquel Fitó i Pitxot, arxiprest; Joan Bover i Baltasar, 1er. Tinent d'Alcalde; Lluís Valls i Soler, regidor de Cultura; Eufemià Fort i Cogul, de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus; Josep Serra i Masana, eximi artista igualadí; Isidor Garcia Díaz, Jutge Comarcal; Pere Borràs i Estruch i Gabriel Castellà i Raich, vice-presidents del CECI i Ferran Hurtado, professor de l'Institut de Manresa.

Oberta la sessió el Sr. Lluís Valls, llegeix primerament cartes d'adhesió de l'Excm. Sr. president de la Diputació, el qual delega la seva representació al M.I. Sr. Alcalde d'Igualada, com a Diputat Provincial i del Magnífic Rector de la Universitat de Barcelona i un telegrama del Dr. Almagro que deia: "Obligaciones estancia Sr. Ministro me impiden asistir inauguración Museo. Haga llegar Alcalde mi felicitación creación tan noble institución. Almagro, Comisario Patrimonio Artístico Nacional." El Sr. Valls dona en nom de l'Ajuntament i de la ciutat d'Igualada la benvinguda més afectuosa als il·lustres visitants presents en un acte tan solemne i fa una referència

especial al Dr. Lluís Pericot, la categoria científica del qual, diu en Valls, està per damunt de qualsevol elogi. Es refereix a la solemnitat del dia, la victòria igualadina del Bruc i al perenne testimoni del nostre gloriós Sant Crist i de la seva Bandera i afirma que tot aquest ric i dens testimoni històric s'entronca perfectament amb el significat espiritual del Museu que s'inaugura. Després del seu discurs i per disposició del Sr. Alcalde, llegeix el Sr. Valls, el text de l'acta fundacional que encapçalarà el Llibre de Visita.

Pren la paraula tot seguit el Dr. Lluís Pericot, el qual exhorta els igualadins i molt especialment els estudiosos del Centre d'Estudis a treballar no solament en la recerca de nous materials per enriquir el museu, sinó també en tot allò que signifiqui incrementar el nostre nivell científic i promet la seva humil col.laboració perquè a aquest eficient nucli d'igualadins aplegats a l'entorn del Centre d'Estudis i del Museu no els manqui la protecció de l'Estat i d'altres organismes superiors.

A continuació el Rv. Canonge Mn. Amadeu Amenós va procedir a la benedicció de les 4 sales que componen el Museu de la Ciutat i Comarca d'Igualada. A la Sala de Geologia-Arqueologia les personalitats assistents varen signar l'acta fundacional.

Més de 300 persones assistiren a la inauguració del Museu, representants de totes les entitats culturals econòmiques i artístiques de la ciutat. A més de les personalitats ja esmentades cal citar les següents persones, les quals reflecteixen la societat igualadina de fa 45 anys:

Manuel Vich i Mestres i Josep Godó i Serra, tinents d'alcalde; els regidors Srs. Magí Castelltort i Miralda, Ignasi Castelltort i Llambès, Antoni Pomés, Alfons Díaz, Roca Puget i Pau Llacuna; sergent de la Guàrdia Civil; notari Sr. Manzano; Srs. Llacuna Miserachs i Magí Solé Sabarís, directors del Grup Escolar Garcia Fossas; F. Martí de Tarragona, pel Guardià dels PP. Caputxins; Srs. Jaume Costa i Roch i Pere Valls pel Patronat Garcia Fossas; ex-alcalde Sr. Baldomer Camps, Sr. Arderiu delegat de la Caixa de Pensions; Sr. Josep Nogué i Solé, delegat de la Caixa d'Estalvis de la Diputació Provincial; G. Julià, director del col.legi dels GG. Maristes; Rossend Borda i Joan Riba i Faura, president i secretari respectivament del Círcol Mercantil; Joaquim Planas, de la Junta Parroquial d'Acció Catòlica de Sta. Maria; Jaume Vives i Font, president del Centre Interparroquial; Romà Tusal, president d'Aliança Cultural; Lluís Ma. Cardona, president de les Conferències de St. Vicenç de Paul; Joan Domingo Bisbal, de l'Agrupació fotogràfica d'Igualada; Miquel Sellarés, gerent del Banc Central; Josep Riba i Clavé, director del Banc Hispano Colonial; Domènec Vinyals; Lluís G. Serra i Adzet, de la revista Vida; Antoni Carner i Borràs, cronista de la ciutat i director del Semanari Igualada; Francesc Camps Dalmases; Jaume Flo i Manuel Martínez, mestres nacionals; Antoni Solé i Rubinat, corresponsal del Diari de Barcelona; Matilde Ubach, bibliotecària de la Caixa de Pensions; els membres del Consell Executiu del CECI: Joan Mercader, Ernest Marco (director del nou Museu), Miquel Ball, Mn. Ignaci Ma. Colomer, Antoni Borràs i Quadras, Josep Dalmases, Pere Tarrida, Josep Masdeu, P. Lluís de Reus, Josep Ma. Solà i Solé, Joan Just i els col.laboradors: Antoni Domènech, Josep Domènech, Miquel Padrós, Dr. Ibañez, Dr. Manuel Catarineu, Ramon Costas, Salvador Cuadras, F. de P. Gabarró, Alfred López, Miquel Llacuna, Procopi Llucià, Josep Bisbal i Busquet, Joan Castellà, Francesc Victori, Pere Puig i Bosch, Salvador March, Josep Dalmases, Joan Marimon, Salvador Riba i Gumà, Martí Costas, Joan Piqué, Felip Verdés i Martí, Josep Ma. Vives i Vidal, Amadeu Caballé, Antoni Mateu i Vives, Josep Vilanova, Faust Vila, etc.

Desenvolupament del Museu de la ciutat i comarca

El Centre d'Estudis Comarcals decideix obrir el Museu al públic els diumenges al matí i els membres de l'entitat l'ensenyaran als visitants. També s'envia una circular a les escoles convidant-les a visitar el nou museu. En dita circular es prega als directors i mestres que el nombre d'alumnes per visita no sigui superior a 25 i que avisin amb antelació el dia de la visita perquè algun membre del CECI els acompanyi i pugui oferir-los una millor informació.

El Sr. Camil Riba fa una important donació a la secció de bibliografia del Museu; es tracta d'una col·lecció completa del setmanari "EL SOL DE TOUS".

El dia 25 de setembre de l'Any 1949 el Sr. Gabriel Castellà i Mn. Colomer reprenen les gestions per al trasllat de l'Arxiu Notarial a una sala del segon pis del Museu de la Ciutat. El Sr. Llacuna els recomana que facin un pressupost dels costos de l'agencament de la sala de l'Arxiu Notarial, de la neteja i restauració dels llibres i de la construcció de prestatgeries, l'import d'aquestes despeses s'aprovaria fàcilment en els pressupostos municipals de l'any 1950.

Amb motiu de la mort del Sr. Domènec Vinyals, els seus hereus cedeixen al Museu de la Ciutat unes casulles, uns quadres, un antic teler de jackard, un Crist Jacent, material folklòric, etc. Tots aquests objectes formaven part d'una important col·lecció particular que el dit Sr. Vinyals tenia instal·lada al Passeig Verdaguer als locals avui propietat del Casal Interparroquial.

En el mes de desembre de l'any 1950 el Sr. Ernest Marco, director del Museu de la Ciutat, informa de les importants reformes que properament es realitzaran al Museu. En primer lloc assabenta que s'estan acabant les obres per a la instal·lació de l'Arxiu Notarial. Es projecta traslladar la Sala de Bibliografia al pis superior. També es farà una Sala de Cartografia amb la important quantitat de plànols i mapes de què es disposa. Es fan gestions per a l'adquisició de vitrines per col·locar-hi les casulles i dalmàtiques de la col·lecció Vinyals.

El Museu de la Ciutat es va engrandint, es recull molt material que s'amuntega desordenadament, falten rètols indicadors, a les sales d'Art i Folklore es fa necessària una nova remodelació. Després de debatre tots aquests problemes en les reunions del Consell Executiu del CECI, el Sr. Marco va presentar un projecte de reglamentació del Museu, el qual tendia a assegurar l'autoritat del director, reestructurant les tasques a les sales. Es va acordar encomanar diversos serveis als Srs. Amadeu Caballé, Amadeu Font, Josep Vilanova i a altres, mirant de preparar gent jove amb inquietuds per al seu posterior nomenament com a conservadors. Es forma una Junta de Conservadors del Museu que es reuneix periòdicament i resol els assumptes de caire intern i es deixen per al Consell Executiu els tràmits més transcendents que afecten la marxa global de l'entitat.

El mes de març de l'any 1951 membres de CECI s'entrevisten a Barcelona amb la Sra. Antònia Casas vídua d'Emili Vallès per parlar de la cessió al Museu de la ciutat de la biblioteca de l'insigne filòleg igualadí. La biblioteca Emili Vallès consta d'uns 4.000 volums de contingut bastant homogeni constituït en la seva majoria per obres de literatura.

Patronat de la biblioteca "Emili Vallès".

El dia 24 de juny de l'any 1951 en el transcurs de la sessió plenària anyal del CECI la Sra. Antònia Casas i Briz vídua d'Emili Vallès va dipositar al Museu de la Ciutat d'Igualada la biblioteca del seu marit, l'insigne filòleg igualadí Emili Vallès i Vidal. El Sr. Antoni Dalmau i Jover en nom de la Sra. Antònia Casas, va llegir el document oficial en el qual la Sra. vídua d'Emili Vallès institueix el Patronat de la referida biblioteca, la qual queda dipositada al Museu de la Ciutat d'Igualada. Són nomenats com a representants directes de la institució Francesc de P. Maspons i Anglasesell, Rosalina Poch de Pujadas, Josep Ma. de Casacuberta i Pau Romera i Ferrer. Pau Llacuna i Alemany, com a representant del M.I. Ajuntament d'Igualada; Joan Mercader i Riba pel CECI; Mn. Ignasi Ma. Colomer pel Museu i Antoni Dalmau i Jover com a representant del Sr. Arxiprest. El dit document consta de 10 articles i fou autoritzat pel notari Sr. Juli Pertegaz.

Llegit el document de la constitució oficial del Patronat de la Biblioteca Emili Vallès, el Sr. Francesc Maspons i Anglasesell, il·lustre jurisconsult i president de l'esmentat patronat, va pronunciar un discurs. Va començar expressant la seva satisfacció de parlar en representació de la Sra. vídua Vallès, la qual, digué, fou sempre la més entusiasta col·laboradora del seu marit en la tasca de recollir i catalogar llibres per a la biblioteca. Va felicitar la Sra. Vallès pel seu lloable gest de desprendiment, del qual la ciutat d'Igualada, la pàtria d'origen d'Emili Vallès, podrà beneficiar-se. Aquesta biblioteca, continuà l'orador, és el fruit d'una vida exemplar, d'una persona espiritualment forta, la qual conreà tota mena d'activitats artístiques, la música, la poesia, la literatura..., dotada d'una riquesa, de la qual eternament se'n podrà gaudir.

Acabada la dissertació del Sr. Maspons es llegeix una carta d'adhesió a l'acte que s'està duent a terme del Sr. Eduard Fontseré, president de l'Institut d'Estudis Catalans; carta portada personalment pel Sr. Josep Iglésies, membre d'Honor del CECI i secretari de la Societat Catalana de Geografia.

Nomenaments de càrrecs. Reformes.

En la sessió ordinària del dia 16 de juliol de l'any 1951 es nomena vocal-encarregat de la Biblioteca Emili Vallès el Sr. Francesc Victori i Aguilera, al qual s'encarrega l'elaboració d'un catàleg de l'expressada biblioteca.

En la mateixa reunió es nomena subdirector del Museu de la Ciutat el Sr. Pau Llacuna i Alemany i conservadors els Srs. Josep Vilanova, Amadeu Caballé i Amadeu Font. Es fa constar finalment que s'ha rebut per al Museu de la Ciutat un quadre a l'oli que representa el cèlebre escolapi igualadí P. Marià Ferrer, donació feta per la seva neboda Concepció Solà i Ferrer vídua Albin.

El Sr. Ernest Marco dóna compte, amb data 23 de setembre de l'any 1951, de les reformes que s'han realitzat al Museu de la Ciutat:

a/ Sala d'Art Antic: s'ha construït una vitrina pel Crist Jacent de la col·lecció Vinyals.

- b/ Sala de Geologia: s'ha fet un gran armari de paret.
- c/ Sala de Folklore: construcció de 2 grans vitrines centrals.
- d/ Sala de Bibliografia: muntatge de 2 estanteries per a l'Arxiu del CECI.
- e/ Biblioteca Emili Vallès: han quedat instal·lades les prestatgeries, d'acord amb el projecte del Sr. Marco (i ara s'estan pintant). S'ha aconseguit que el Sr. Manzano oferís les 5.000 pessetes que tenia disponibles per a la sala de l'Arxiu Notarial. D'aquesta manera els llibres de la biblioteca Emili Vallès, instal·lats provisionalment en el futur local de l'Arxiu, podran traslladar-se a la seva ubicació definitiva.
- f/ Arxiu Notarial: estan pràcticament enllestides les prestatgeries-vitrines per col·locar-hi els protocols notariaus. S'estan preparant els 33 escuts heràldics dels pobles de la Comarca d'Igualada.

Els igualadins s'interessen pel Museu.

El Museu de la Ciutat va arrelant en la població igualadina, les institucions i les escoles el visiten assíduament. El director, els conservadors i els col·laboradors atenen els visitants i els expliquen detalladament el contingut de les diferents sales. Així, per exemple, durant els primers 10 dies de febrer de l'any 1952 el Museu rep les següents visites corporatives: el "Cor la Llàntia", el Cor Parroquial de Sta. Maria, el Col·legi de les MM. Escolàpies, el Grup Escolar Garcia Fossas, els joves d'Acció Catòlica de Sta. Maria i el Centre Catòlic, aquests grups foren atesos pels Srs. Ernest Marco, Josep Dalmases, Francesc Victori, Francesc de P. Gabarró i Miquel Padrós. El Dr. Joan Mercader, secretari general del CECI, publica un article al Diari d'Igualada fent-se ressò de la transcendència social de les visites corporatives al Museu.

Dos benemèrits col·laboradors dels Museus.

El mes de juny de l'any 1952 es produeixen dos fets, que semblen no tenir cap mena d'importància i que resultaren decisivament transcendents per al futur, no solament del Museu de la Ciutat sinó també pels altres dos museus que en aquesta època encara no existien. El primer fou el nomenament d'en Miquel Padrós i Rossich com a conservador del Museu de la Ciutat, el Sr. Padrós ja era col·laborador del Museu de la Ciutat des del dia de la seva inauguració. El segon fet fou l'haver-se instal·lat al Museu el conserge del Grup Escolar Garcia Fossas Josep Domènech i Guitart. Totes les persones que han portat la responsabilitat de la fundació, de la conservació i de l'engrandiment dels museus d'Igualada mereixen el reconeixement de tots els igualadins, per haver dotat la nostra ciutat, amb el seu desinteressat esforç, d'una incomparable riquesa artística i d'una cobejable infraestructura cultural. Però vull retre, ara i aquí, un merescut tribut d'admiració, d'agraïment i d'homenatge als Srs. Padrós i Domènech, els quals amb el seu treball constant amb la seva dedicació dia a dia, any rera any, amb el seu amor als Museus i a cadascuna de les seves peces, ens han donat a tots un exemple únic i irrepetible de servei a la seva ciutat i al seu país.

El Sr. Miquel Padrós, era un treballador electricista. De molt jovenet es va aficionar a l'excursionisme, gran admirador de la naturalesa, botànic i arqueòleg autodidacta, havia col·laborat en les excavacions del poblat romà del Vilà del Met. En Padrós quan es va jubilar va dedicar-se en cos i ànima als Museus d'Igualada. És incalculable la quantitat d'objectes que ell va recollir pels museus. Es llevava cada dia a les 6 del matí, esmorzava i empenia el seu recorregut, sempre a peu, per tots els pobles de la comarca, cercant fòssils, creus de terme, esteles funeràries, minerals, ànfores, caixes de núvia, garbells, guarniments, sabates, cinturons, vestits antics etc. Quan la troballa era lleugera la portava ell mateix al coll, però si la peça era pesada hi tornava l'endemà amb el carro de l'Ajuntament per traslladar-la al Museu. Quan plovia, o a l'hivern que no podia sortir per la comarca, resseguia un per un els porxos de les cases d'Igualada i tot el material que li semblava aprofitable se l'enduia cap al Museu. Recordo que el Sr. Marco s'esverava veient la quantitat de materials que en Padrós recollia, material que moltes vegades no es podia exposar per falta d'espai. Era en Padrós un home molt popular tothom el coneixia i l'apreciava. Encara avui a qualsevol masia de l'Espelt, de Sant Genís, de Jorba, de Castellolí, de la Pobla o de Carme es recorden d'ell. Era a més un home molt traçut, al Museu feia de lampista, de manyà, de paleta, de fuster, de pintor. Recordo que una vegada va desmuntar l'arc d'una alcova de cal Rovira del carrer Nou, ho va fer peça per peça i numerant-les, després el va instal·lar novament a la Sala del Museu i va quedar perfecte. Era un espectacle gratificant acompanyar Miquel Padrós fent de "cicerone" pel Museu. Es deturava davant de cada peça fent-ne una radiografia completa, explicant fins al més mínim detall, la seva antiguitat, el seu valor artístic, el seu valor material, el lloc d'on procedia, les vicissituds del seu trasllat al Museu i de la seva instal·lació. Les hores per ell no comptaven, els visitants, gairebé sempre més joves que ell, quedaven cansats i amb els peus adolorits de tanta estona d'estar drets i li havien de dir que ja era hora de retirar i que ja tornarien un altre dia per acabar de fer la visita. Era realment admirable la seva dedicació i la seva estima pel Museu. Als vuitanta anys complerts semblava un jovenet per la seva lleugeresa i gaudia d'una memòria prodigiosa. Poc temps abans de morir se li va retre un merescut homenatge a la sala d'Art Antic del seu entranyable Museu, homenatge que fou presidit per l'Alcalde d'Igualada i amb l'assistència de tots els companys del CECI.

El Sr. Josep Domènech i Guitart, ha estat durant 40 anys una vertadera institució pels museus d'Igualada. Ha tingut cura de la neteja i de mostrar als innombrables visitants els tresors artístics que els nostres museus contenen. Ell s'ha cuidat des de l'any 1952 fins al 1992 de concertar dies i hores per a les visites de les escoles, dels grups de jubilats i dels particulars que volien veure les col·leccions del Museu i de controlar i apuntar els visitants que han passat per les instal·lacions museístiques del Grup Escolar Garcia Fossas. Recordo que quan s'estava fent el muntatge museogràfic de l'adoberia de Cal Granotes em va confessar amb nostalgia: "Quan s'inauguri l'Adoberia haureu de buscar un altre guia per acompanyar els visitants. Jo ja sóc massa gran per anar tan lluny". També fa poc temps em comentava, que quan va començar a fer de guia al Museu de la Ciutat feia pagar 10 cts. per visitant. Quin disgust, quin desencís haurà sofert interiorment el Sr. Domènech quan se li va comunicar que a partir del mes de gener de 1993 es tancava als visitants el Museu de la Pell, per restaurar les peces i traslladar-les a la nova seu de cal Boyer. El Museu ha representat per al Sr. Domènech una part integrant de la seva vida. Durant 40 anys no

ha deixat ni un sol diumenge d'anar a obrir les seves portes. L'estimació que el Sr. Domènech sentia pel Museu quedava palesament demostrada amb la indignació que experimentava quan un desaprofiteu malmetia algun objecte exposat, ell que habitualment és tan bondadós i tan afable. El Sr. Domènech ha dedicat bona part de les seves energies als Museus, especialment al Museu de la Pell, i ho ha fet sempre d'una manera altruista i desinteressada. L'any 1981 el Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada va organitzar un homenatge al Sr. Domènech. A l'acte s'aplegaren a més de la Junta Directiva, elements representatius de diferents períodes de l'entitat i també de les diverses seccions, amb la presència de Flora Sanabra i Joan Rey, de l'Ajuntament d'Igualada. Jordi Enrich, Director del CECI li lliurà una placa amb la inscripció: "Al Sr. Josep Domènech i Guitart, en testimoni d'agraïment per la seva dedicació als Museus d'Igualada. El Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada. 17 de maig de 1981". El dia 18 de desembre de l'any 1993 la Junta Directiva del CECI, formada per gent jove, els quals no han conegut ni tractat el Sr. Domènech, però que admiren la seva constància, la seva exemplar dedicació i el seu amor al Museu, li van voler retre un senzill homenatge de gratitud. El Sr. Josep Vicenç Mestre, Director del CECI li lliurà un pergami amb la dedicatòria següent: "Al Sr. Josep Domènech i Guitart, en testimoni d'agraïment pels seus quaranta anys d'exemplar dedicació als Museus d'Igualada. El Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada. Desembre de 1993." Cal que tots els qui hem tingut la sort de ser testimonis de la tasca admirable del Sr. Domènech, procurem imitar el seu exemple de bondat, de senzillesa, de paciència, de laboriositat, de respecte a les persones i de servei a la cultura igualadina.

Aportacions per al Museu de la Ciutat

El Museu de la Ciutat va anar adquirint al llarg del temps importants objectes. Així en una relació de donatius del mes de juny de 1952 hi trobem: 1 plat de premsa d'oli antic del Vilà del Met; un bust del P. Marià Ferrer (escultura de Pere Massaguer); un bust d'en Serra i Constansó; un facsímil de les insígnies de Capità General a la Bandera del St. Crist; estris d'un adroguer antic; una imatge descoberta en unes excavacions al Convent dels P. Escolapis; el plànol d'Igualada de 1904 fins fa poc al Saló de Sessions de l'Ajuntament; la bandera dels ex-combatents igualadins; el timbal del Bruc...

Inauguració de les instal·lacions de l'Arxiu Notarial.

El dia 6 de juliol de l'any 1952 a la Sala del Museu de la Ciutat i Comarca on hi ha els fons de l'Arxiu Notarial, es va celebrar l'acte oficial de la benedicció i inauguració del local. El va presidir el M.I. Sr. Alcalde d'Igualada Francesc Llansana i Torrents, acompanyat dels Srs. Carles de la Vega i Benayas, jutge de 1a. Instància; Ramon Faus i Esteve, degà de l'ltre. Col·legi Notarial de Barcelona; Jaume Vicens i Vives, catedràtic de la Universitat de Barcelona; Rv. Miquel Fitó, arxiprest; Josep Ma. Lladó i Bausili, Diputat Provincial; Miquel Vives Vila, tinent d'alcalde president de la comissió d'ensenyament; Sr E. Gabarró secretari del Col·legi Notarial; Sr. Nevado, capità de la Guàrdia Civil; Sr. J. Manzano de Miguel, notari-arxiver de districte.

Mn. Ignasi Ma. Colomer va beneir el local. Pronunciaren sengles parlaments els Srs. Manzano i Vicenç Vives i el Sr. Francesc Llansana, alcalde d'Igualada, va cloure l'acte.

Donatiu i nomenament de nous col.laboradors.

El dia 14 de setembre de l'any 1952 el Consell Executiu del CECI agraeix al Sr. Pere Costa i Casellas la donació d'una valuosa col.lecció de fòssils. Així mateix nomena el Sr. Costa col.laborador de l'entitat i li prega que es faci càrrec no solament de l'ordenació de l'esmentada col.lecció sinó també de la Sala de Geologia que es troba en aquests moments sense Conservador titular.

En la data indicada en el paràgraf anterior s'aproven les següents propostes de col.laboradors: Per a la Secció de Bibliografia: Manel Solà i Farré i Agustí Solera i Cercós. Per a les Seccions de Geologia i Folklore: Pere Casaus i Mussons (aquests tres joves són alumnes del col.legi dels PP. Escolapis d'Igualada, deixebles del col.laborador R. P. Josep Ma. Jaume, durant les vacances d'estiu han retolat els objectes del Museu, la seva tasca ha merescut elogis unànimes.

També l'any 1952 es nomena Frederic Montfort col.laborador per a la Secció d'Art.

Com a col.laborador destacat del Museu de la Ciutat cal citar el Sr. Joan Martí i Figueras per l'admirable tasca que durant 30 anys va dur a terme com a arxiver i bibliotecari.

L'any 1966 Ramon Farrés és nomenat conservador-encarregat de la Secció d'Arqueologia del Museu de la Ciutat.

L'any 1975 són els germans Jordi i Joan Enrich i Hoja, els quals com a membres del CECI, es van fer càrrec de la citada Secció d'Arqueologia.

Seccions del Museu de la Ciutat l'any 1965

I/ Folklore i història local. Amb les subseccions: a/ Racó romàntic. b/ Racó musical (banderes, fotografies i trofeus de cors locals). c/ Racó al·legòric de la Batalla del Bruc (1808). d/ Records plàstics de la història vuitcentista d'Igualada.

II/ Art antic. Material d'imatgeria religiosa dels segles XVI al XIX, procedent del que es va recollir durant el saqueig de les esglésies l'any 1936 i dipositat a l'església del Roser. El trasllat al Museu d'aquestes importants peces d'art religiós local, va ser possible gràcies a les gestions dels Srs. Amadeu Amenós, canonge, i Pau Llacuna i Alemany.

III/ Ciències naturals i arqueologia. En 7 vitrines s'exposa material arqueològic (épokes prehistòrica i romana) i paleontològic (animals fòssils de l'era terciària i quaternària, propis de la comarca), els quals han estat classificats al Laboratori de Geologia de la Universitat de Barcelona. Una col.lecció de minerals i roques de la comarca i una altra col.lecció de numismàtica.. Tres grans mapes murals de la Comarca (un geològic, un altre botànic-forestal i un tercer de caràcter arqueològic).

IV/ Art modern. Dibuix, pintura i escultura d'artistes locals i comarcals. Una sala especial dedicada a l'aquarel·lista local Gaspar Camps (1874-1942). Grup de 14 escultures cedides per Joan Centellas i Raig (mort l'any 1964). Unes escultures del

ceramista igualadí Pere Massagué i Esteve. Escultures de Josep Ma. Lladó i Bausili. Saló d'art fotogràfic igualadí.

V/ Cartografia. Plànols d'Igualada ciutat de 1834, 1847, 1904, 1910 i 1930. Quatre mapes comarcals.

VI/ Arxiu Notarial.

VII/ Arxiu històric i bibliogràfic. Llibres, diaris i documentació d'Igualada i de la Comarca de l'Anoia.

VIII/ Biblioteca Emili Vallès.

Tancament temporal del Museu de la Ciutat.

En l'Assemblea General de socis del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada duta a terme el dia 10 de febrer de l'any 1980, el secretari general de l'entitat Sr. Josep Ma. Torras i Ribé va demanar la ratificació d'uns acords presos per la Junta Directiva: el tancament temporal de les sales del Museu de la Ciutat, a fi de reestructurar-les i inventariar els objectes exposats; la transacció pactada entre els Srs. Torras i Romeu sobre el retorn de les peces del Museu de la Ciutat a l'Ateneu; i la decisió de no autoritzar cap altra sortida d'objectes, per via d'alienació, dels Museus de la Ciutat i de la Pell, una vegada resolt el contenciós sobre les peces de l'Ateneu. Els tres acords foren ratificats per unanimitat de tots els assistents.

Les peces del Museu de la Ciutat, algunes d'elles molt valuoses, estaven exposades sense cap mena de protecció. Per això va semblar prudent tancar-lo al públic i no tornar-lo a obrir sense fer-hi una reestructuració i dotar-lo d'un sistema adequat de seguretat. Però adduint que el Museu estava tancat, els professors i l'associació de pares del col.legi Garcia Fossas varen reclamar les sales del primer pis. El fet va comportar serioses tensions entre el CECI i l'Ajuntament. El contenciós es va resoldre al cap d'uns anys, a favor del Col.legi. El CECI es va veure obligat a traslladar, curosament embalatjades, les peces del Museu de la Ciutat als nous magatzems de Cal Boyer. Esperem que ben aviat, tot el material de les seccions del Museu de la Ciutat, es pugui exposar al lloc que hi ha reservat al nou Museu d'Igualada, és a dir, a la sala superior de la nau nova de Cal Boyer.

EL MUSEU DE LA PELL

Gestació

El dia 24 d'agost de l'any 1947 en l'acte dut a terme amb motiu de la institució oficial del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada es va parlar que una de les primeres tasques que volia assumir la nova entitat era recollir material per a la fundació del Museu de la Ciutat i s'afegia que en aquest museu hi hauria una secció dedicada a la indústria més antiga i més representativa de la nostra ciutat, la indústria d'adobar pells.

En el Consell Executiu del Centre d'Estudis Comarcals que es va formar el mes de setembre de l'any 1949 s'institueix una nova secció: la d'Adoberia, i el cap d'aquesta secció és el Sr. Antoni Domènech i Casanovas, blanquer.

En la reunió del Consell Executiu del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada duta a terme el dia 27 de novembre de l'any 1949 es proposa com a projecte bàsic per a l'any 1950, la instal·lació al Museu de la Ciutat d'una Sala dedicada a Arts Industrials. El Sr. Marco expressa la seva esperança que les juntes sindicals dels blanquers i dels teixidors es faran càrrec de les despeses que ocasionin el muntatge d'aquesta Sala. El Sr. Bové, Delegat Sindical Comarcal veu la iniciativa del CECI amb benvolença i simpatia.

En els pressupostos del Centre d'Estudis Comarcals de l'any 1950 es destinen 6.000 pessetes per a la instal·lació de la nova Sala d'Arts Industrials (adob de pells, teixits i punt).

Durant l'any 1950 el CECI té programades unes conferències a càrrec del Dr. Pericot, de Mn. Sanabre, del Dr. Solé Sabarís i d'Octavi Saltor. El Sr. Antoni Domènech, cap de la Secció d'Adoberia proposa que en aquest cicle de conferències s'afegeixi una xerrada sobre el tema de la pell, el Consell autoritza dur a terme aquesta adient conferència, si això no grava el pressupost de l'entitat que ja ha estat aprovat.

El mes de setembre de l'any 1950 els hereus del Sr. Domènec Vinyals fan donació al Museu de la Ciutat d'una colla de peces de la col·lecció privada que el Sr. Vinyals tenia al P. Verdaguer, als locals on avui hi ha el Casal Interparroquial, entre aquests materials hi ha unes selles de muntar de senyora del segle XIX. Aquestes artístiques selles de vellut i pell brodades i repussades són les primeres aportacions per al futur Museu de la Pell.

En la sessió ordinària del Consell Executiu del CECI de data 9 de desembre de l'any 1950 el Sr. Francesc Gabarró exposa que no havent estat possible la creació de la projectada Sala d'Arts Industrials en el Museu de la Ciutat, proposa treballar per a la instal·lació urgent d'una Secció de la Pell en el Museu. Explica que havent començat ja la construcció d'una futura Escola Superior d'Adoberia a Igualada, seria ara el moment més idoni per muntar aquesta secció de la Pell i opina que la dita secció especialitzada del Museu era necessari que s'instal·lés abans de la inauguració de la citada escola. Els Srs. Domènech i Borràs Quadras afirmen que ells estan disposats a emprendre aquest projecte sempre que trobin una decidida col·laboració de la "Dena" i del Gremi de Blanquers. Proposen muntar primerament una exposició a base de maquetes, diorames etc. i també amb una sèrie de mapes que detallin l'expansió de la indústria d'adobar pells a Espanya, de les primeres matèries, dels mercats etc. S'acorda muntar aquesta exposició el 13 de juny de 1952 festa patronal del Gremi de Blanquers. Es resol donar plens poders als Srs. Domènech i Borràs Quadras perquè es cuidin de formar una comissió organitzadora en la qual participin totes les persones que creguin més aptes per a aquest fi.

El dia 30 de desembre de l'any 1950 el nou Ajuntament d'Igualada presidit pel Sr. Francesc Llansana i Torrents va visitar el Museu de la Ciutat. El Sr. Gabarró Torres va aprofitar l'avinentsa d'aquesta visita per explicar la urgència amb què es volia dur a terme la creació de la Secció de la Pell, la qual donaria una innegable categoria al Museu. Va sol·licitar per la realització de tan important tasca la col·laboració i assessorament dels nous regidors Srs. Riba Faura i Costa Roch, destacades figures d'aquesta típica indústria igualadina, els quals varen prometre, i a ells es va sumar l'Alcalde Sr. Llansana, que donarien suport en tot i per tot, a la noble i desinteressada tasca cultural que el CECI realitzava.

En la reunió del Consell Executiu del CECI del dia 7 de gener de l'any 1952 en Francesc Gabarró informa de la visita que varen realitzar al Museu els membres de l'Ajuntament d'Igualada i que de les converses que va mantenir amb els Srs. Riba Faura i Costa Roch n'ha sortit la iniciativa de dirigir-se oficialment al cap del Sindicat de la Pell, a la Dena i al President del Gremi de Blanquers i convocar una reunió de totes les persones interessades a promoure el Museu de la Pell. A aquesta reunió assistirien en nom del CECI els Srs. Antoni Domènech i Casanovas i Antoni Borràs i Quadras.

En la reunió del Consell del CECI del 10 de febrer de 1952 es llegeix una carta rebuda del Sr. Antoni Palmés, cap del Sindicat de la Pell, el qual en nom del Sindicat i del Gremi de Blanquers declara la seva adhesió al projecte de crear una Sala de la Pell al Museu de la Ciutat. En la seva carta proposa el Sr. Palmés convocar una reunió preliminar i suggereix que es convoqui a aquesta reunió els Srs. Antoni Carner i Antoni Borràs i Quadras, autors de sengles monografies sobre la indústria igualadina de la pell, als Srs. de la Dena de Blanquers d'Igualada, i a Joan Riba i Faura, Ramon Puiggrós i Sala, Jaume Marcé i ell mateix, a més de les persones que el CECI li sembli convidar. S'autoritza els Srs. Gabarró, Domènech i Borràs Quadras perquè tinguin cura de convocar la reunió per tirar endavant el projecte.

En el punt 8è de la sessió ordinària del Consell Executiu del CECI de data 7 d'abril de l'any 1952 consta textualment: "Vist el bon camí que segueixen les gestions per a la creació del Museu de la Pell, el Sr. Gabarró proposa convocar una reunió a la qual assisteixin per part del CECI els Srs. Mercader, Llacuna, Domènech i el susdit Gabarró i els següents Srs.: Jaume Farrés, Joan Romeu, Ramon Godó i fill, Josep Martí (de can Judiu), Marcial Sisquella, Josep Ribaudí, Joan Riba i Faura i Josep Enrich."

En Francesc Gabarró en la sessió del CECI de data 4 de maig informa: De la positiva reunió duta a terme el passat 10 d'abril, al Círcol Mercantil, amb industrials blanquers i membres del CECI. De la visita que el dia 18 d'abril va efectuar al CECI el Sr. Alfons Gallardo, de la firma Unicolor S.A., el qual fou rebut pels socis numeraris Mn. Colomer, Francesc Gabarró i Antoni Domènech. De la comanda enviada al Sindicat Nacional per la tramesa de la Revista "Piel". De la proposta de fer una exposició de propaganda el dia 13 de juny, festivitat de St. Antoni, i una altra de maquetes precursors del futur Museu de la Pell, per la Festa Major. Per a les despeses d'aquestes exposicions uns quants industrials blanquers han ofert 3.000 pessetes.

En Francesc Gabarró, que es converteix en el motor del nou Museu de la Pell, informa en la sessió ordinària del CECI del dia 2 de juny, d'una circular que s'ha enviat a tots els industrials blanquers d'Igualada sol·licitant materials per al nou Museu de la Pell.

A principis del mes de juliol de l'any 1952 estava previst constituir el Patronat del Museu de la Pell, però s'acorda ajornar la seva formació, ja que el Sr. Gabarró no creu oportuna una activitat massa intensa durant l'estiu. Es nomena, però, en Joan Romeu i Figueras col·laborador del CECI, pel seu interès en la creació del Museu de la Pell.

En referència als guadamassills oferts per l'antiquari de Valladolid Eufemi Diez, valorats en 75.000 pessetes, comptant amb el suport econòmic de diverses firmes subministradores de productes adobants de Barcelona i el diseg dels blanquers

d'Igualada de posseir per al Museu la col·lecció, s'accepta el generós oferiment del catedràtic de la Universitat de Barcelona Sr. Albert del Castillo de traslladar-se a principis de setembre a Valladolid i emetre el seu dictamen tècnic sobre els dits cordovans. S'escriu doncs al Sr. Diez en aquest sentit.

Patronat del Museu de la Pell.

El dia 14 de setembre de 1952 i segons proposta de Francesc Gabarró, delegat del CECI per a la creació del Museu de la Pell, s'acorda nomenar una Junta de Patronat amb els Srs. següents: Ramon Godó i Valls, Martí Enrich i Soubeyre, Josep Enrich Miserachs (proposats per la Dena); Antoni Palmés i Bertran, Antoni Carner i Borràs, Antoni Borràs i Quadras, Joan Riba i Faura, Jaume Marcé i Vives, Ramon Puiggròs i Sala (proposats pel Sindicat Local de la Pell) i Jaume Costa i Roch, Justí Vilaró i Casulleras, Antoni Domènech i Casanovas, Antoni Badia i Martí, Ramon Pipó i Graells i Lluís Sagristà i Estruch (sugerits pel Consell Executiu del CECI). S'acorda que dits Srs. en constituir-se designin el President i també les persones del ram de la pell, no igualadines, que podrien formar part del dit Patronat. Es nomena col·laborador el Sr. Eduard Palmés i Lloró.

El dia 21 de setembre de l'any 1952 es reuneix a la Casa Consistorial el Patronat del Museu de la Pell, sota la presidència del Sr. Pau Llacuna, vice-president del CECI. Fou elegit president d'honor del Patronat el M.I.Sr. Francesc Llansana i Torrents, alcalde d'Igualada; president el Sr. Joan Riba i Faura, industrial blanquer; vice-president el Sr. Antoni Domènech, vocal del Consell Executiu del CECI; i secretari el Sr. Francesc Gabarró, vice-secretari del CECI. Per formar la Comissió Executiva del Patronat foren nomenats els Srs. Francesc Gabarró, Antoni Borràs i Quadras, Antoni Domènech, Antoni Palmés, Ramon Pipó, Gaspar Vilarrubias, Joan Romeu i Eduard Palmés. En una reunió que tingueren al Museu el dia 28 de setembre acordaren repartir-se el treball com segueix:

Secció d'estris i maquinària: Sr. Borràs Quadras.

Secció de productes manufacturats: Sr. Antoni Domènech.

Secció matèries adobants i productes químics: Sr. Gaspar Vilarrubias.

Secció documentació i estadística: Sr. Ramon Pipó.

En aquesta reunió es va recomanar al Consell Executiu del CECI que nomeni el Sr. Lluís Roca i Jolonch, col·laborador per la subsecció de pells en brut.

Adquisició de la col·lecció de guadamassils de Valladolid.

Sobre la col·lecció de guadamassils que va oferir el Sr. E. Diez Montsalve de Valladolid, el Sr. del Castillo informà que ell creia que era indispensable la seva adquisició si es volia que el Museu de la Pell fos una bella realitat. Es tractava d'uns 30 cordovans gòtics o mudèjars, evidentment legítims. Pel que fa a la personalitat del Sr. Diez li va semblar una persona seriosa, que no acceptava el regateig. Opinà que l'adquisició no era una ganga, però que el preu no és tampoc exagerat.

El Sr. Antoni Palmés i Bertran fa gestions prop l'empresa "Extractos Curtientes y Productos Químicos S. A." de Celrà, la qual es compromet a aportar 40.000 pessetes

per a la compra dels guadamassils i avançar la quantitat que falta. Immediatament i d'acord amb el Patronat del Museu el Sr. Francesc Gabarró tramet un telegrama al Sr. Eufemi Diez de Valladolid acceptant l'oferta. Es decideix que Mn. Ignasi Ma. Colomer, en nom del CECI, es desplaça amb avió a Valladolid. El mateix dia 19 d'octubre el Sr. Palmés obté el passatge de l'avió i Mn. Colomer surt per reunir-se amb un representant de la casa compradora.

En la sessió del Consell Executiu del CECI del dia 19 d'octubre es discuteix sobre el problema que sens dubte plantejarà l'adquisició de la important col·lecció de cordovans del Sr. Diez de Valladolid, o sigui el local per a la seva adequada instal·lació. S'acorda destinar-hi l'ala superior del Grup Escolar Garcia Fossas, oposada a la que ocupa el Museu en l'actualitat. Com que aquesta instal·lació ocasionarà moltes despeses, els Srs. Llacuna i Gabarró creuen que és necessari convèncer els regidors de la transcendència que el Museu de la Pell tindrà per Igualada, amb la finalitat que es reflecteixi l'oportú esforç financer en els pressupostos de 1953. El Sr. Gabarró explica que l'any 1953 tindrà lloc a Barcelona un Congrés Internacional de Químics de la Indústria del Cuir i que es projecta una exposició de cordovans, a base de 2 o 3 col·leccions particulars. El Sr. Palmés com a cap del Sindicat Local de la Pell i membre del Patronat del Museu anuncia que la participació igualadina en aquesta exposició serà impressionant. Es dona un vot de gràcies al Sr. Antoni Palmés per l'entusiasme que ha demostrat.

El Dr. Mercader, sempre tan previsor, insisteix que amb vista a la importància transcendental que va adquirint la qüestió del Museu de la Pell, no s'ha de perdre de vista la idea de no separar-lo mai del Museu de la Ciutat i del CECI i que de cap manera no es pot consentir la seva transferència al local en construcció de l'Escola Superior d'Adoberia. Els Srs. Llacuna, Domènech i Gabarró tenen idèntica opinió. El Sr. Gabarró sol·licita que s'obri un llibre d'actes pel Patronat del Museu de la Pell i que l'encapçalí l'acta de la seva constitució, el dia 21 de setembre, estesa i legalitzada pel secretari general del CECI i el vice-president que la va presidir.

Es presenten problemes i es susciten discussions per la manera com s'ha d'instal·lar el Museu de la Pell. Els Srs. Palmés i Riba Faura visiten el catedràtic Sr. Albert del Castillo, l'única persona entesa en la matèria. El Sr. del Castillo opina que no és aconsellable instal·lar el Museu de la Pell i en especial la seva important col·lecció de guadamassils provisionalment. Les peces s'han de restaurar i s'han d'exhibir disposades artísticament, sobre fons fosc i amb una il·luminació especial per a cadascuna. Es parla amb el restaurador Sr. Calvo Balaguer i se li dona un trosset de cordovà perquè faci una prova. La prova no és satisfactòria, s'hi ha posat massa cola i vernís, esborrant el caràcter del cordovà. A través del Sr. Zaragoza, col·leccionista de guadamassils, es fan gestions prop del Sr. Joaquim Folch i Torres, que dirigeix un laboratori de restauració d'obres d'art. Després de realitzar altres gestions, totes elles infructuoses, s'encarrega al pintor Sr. Antoni Moncunill, membre del CECI, que es cuidi de dita restauració. El Sr. Moncunill exposa que no vol assumir aquesta responsabilitat sense un assessorament tècnic. El Patronat demana aquest assessorament al Sr. Bertolin de Sabadell, especialista en cuirs moderns. El Sr. Gabarró, secretari del Patronat del Museu de la Pell, malgrat tants entrebancs, lluita intensament per cercar una solució satisfactòria per restaurar dignament els guadamassils i finalment la troba. En la revista Piel llegeix un article firmat pel Sr. Ramon Genís, organitzador de l'Exposició de Cuirs Decoratius, que tindrà lloc al Saló del Tinell

el mes de setembre de 1953. Es posa en contacte amb el Sr. Genís, el qual accepta desinteressadament assessorar el Sr. Moncunill en la restauració dels guadamassils.

El pressupost del CECI per a l'any 1953 és de 18.000 pessetes, de les quals se'n destinen 8.000 al Museu de la Pell.

El mes de setembre de l'any 1953 la col·lecció de guadamassils del Museu de la Pell d'Igualada, restaurats pel Sr. Antoni Moncunill, s'exhibeix a Barcelona en l'Exposició de Cuiros d'Art en el Palau de la Virreina. El setmanari barceloní "Revista" elogia la qualitat intrínseca dels cordovans del Museu d'Igualada i el magnífic treball de restauració. Es fa un catàleg molt ben detallat de l'Exposició, gràcies al qual es varen poder escatir les característiques i l'antiguitat de la col·lecció.

A començaments de l'any 1954 es treballa activament en l'agencament de les dues sales que es destinen a Museu de la Pell. Es reben quantiosos donatius de peces de pell per al nou museu. S'institueixen segons la vàlua de les donacions els títols de soci Protector preeminent, Protector magnífic, Protector distingit i la simple categoria de Protector.

En la reunió del Consell Executiu del CECI duta a terme el dia 7 de febrer de l'any 1954 el Sr. Francesc Gabarró proposa procedir a la inauguració del Museu de la Pell el proper dia 13 de juny, festa de St. Antoni de Pàdua, Patró del Gremi de Blanquers. La proposta que ja fou aprovada anteriorment pel Patronat del Museu de la Pell, és també acceptada pel CECI. Per iniciativa de la Comissió Executiva del Patronat del Museu de la Pell, s'acorda designar nous vocals als industrials blanquers següents: Jaume Murt i Marigó; Ramon Riba i Carrer; Joan Vidal i Bosch; Marcial Sisquella i Casulleras; Daniel Tomàs i Vives; Josep Farrés; Josep Palmés i Martí; Manuel Vich i Mestres; Pere Vives i Creus; Miquel Vives i Claramunt; Josep Ribaudí i Cuadras, Pere Bertan i Rebollo i Joan Serra i Solà.

Donacions i ressò periodístic del Museu de la Pell d'Igualada

El Sr. Antoni Domènech i Casanovas fa donació al Museu de la Pell d'un munt d'estrís i eines de l'adobament de pells artesanal amb molt bon estat de conservació: una post amb la cadireta, un davantal de cuir, uns esclops, un ferro de descarnar, un ferro de pelar, un ferro de toscar, un ferro de ferrejar, un merlet, una boixeta, un martell de marcar la sola, etc.

El diari "La Vanguardia" del 27 d'abril de 1954, informava que la prestigiosa entitat "Amics dels Museus" de Barcelona ha volgut estimular la formació del Museu de la Pell d'Igualada fent la important donació d'unes alforges de cuir gofrat, del segle XVI, una peça de notable valor arqueològic i en bon estat de conservació, la qual fou lliurada al Museu pel Sr. Ramon Genís, membre de la citada entitat barcelonesa.

El diari "Excelsior" de Mèxic del dia 7 de maig de l'any 1954, en la secció "Cables de España" publica la notícia següent: "CREACIÓ DEL PRIMER MUSEU DE LA PELL. En la vila d'Igualada, província de Barcelona, es crearà per primera vegada a Espanya un Museu de la Pell. En aquest lloc s'exposaran molts objectes de valor artístic, tots ells elaborats a mà, com també una recopilació de treballs espanyols d'artesanía."

L'Associació Química Espanyola de la Indústria del Cuir ha donat al Museu un cofre de pell de cavall amb pèl, amb ornaments metàl·lics, obra del segle XVI.

Per mitjà de l'igualadí Joan Serra i Mercader, antic fotògraf de la Casa Reial, les Reales Caballerizas de Madrid cediren al Museu de la Pell d'Igualada una sella de muntar de confecció artesanal, de cuir repussat i ferretejat, de la Infanta Isabel (la Xata), germana del rei Alfons XII.

Missals i cantorals de pergamí. Cal destacar un monumental i artístic cantoral procedent de l'església parroquial de Sta. Maria, de música gregoriana, amb fulls de pergamí, il·lustrats a mà i amb cobertes de cuir.

La revista "Liceo" del mes de maig publica un article de Joan Riba i Faura, president del Patronat del Museu de la Pell, il·lustrat amb una fotografia de les alforges donades pels "Amics dels Museus".

El diari "Arriba" de Madrid publica la notícia de la propera inauguració del primer Museu de la Pell d'Espanya a Igualada.

El Sr. Ignasi Zaragoza, de Barcelona, ha cedit al Museu de la Pell, en dipòsit, una pell de cocodril de 3 metres de llargada.

El Sr. Ramon Genís ha fet al Museu de la Pell un donatiu molt valuós: dos guadamassils, un "armadillo"-paperera, dos parells de polaines, una bossa de transport, de cuir pintat, utilitzada al Sàhara Espanyol i un seient confeccionat amb pell de rata.

La casa J.A. Rueda de Madrid, cedeix per al dia de la inauguració del Museu de la Pell, la pell del toro "Islero" que va causar la mort de Manolete.

En el número 14 del Butlletí de l'Associació Química Espanyola de la Indústria del Cuir hi ha un interessant article d'en Ramon Genís i Bayés que parla de l'exposició de cuirs d'art feta l'any passat al Palau de la Virreina de Barcelona, en la qual destaca la importància de la col·lecció de guadamassils que va presentar el Museu de la pell d'Igualada. En el mateix número de la citada revista s'informa de la propera inauguració del Museu de la Pell i es prega a tots els seus associats que hi donin tota la col·laboració que els sigui possible.

A França la revista "Le cuir technique" informa els seus lectors de l'organització i de l'esquema del Museu de la Pell d'Igualada.

Un periòdic alemany "Economia del calçat" es fa ressò, amb estranyesa, de la propera inauguració a Igualada d'un Museu de la Pell.

La Confraria de Sant Marc Evangelista de Mestres Sabaters de Barcelona, fundada l'any 1262, per donar més solemnitat a la inauguració del Museu de la Pell hi aportarà una col·lecció de calçat antic de 54 peces, entre les quals destaquen unes sandàlies romanes d'abans de l'Era Cristiana.

El Dr. A. Ganser, de la Comissió Suïssa per al Millorament de la Pell i del Cuir, escriu una carta al Sr. Ramon Genís, interessant-se i elogiant la constitució del Museu de la Pell d'Igualada, al qual promet enviar una publicació i visitar-lo en el primer viatge que faci a Espanya (recordem que el Dr. Ganser ja va visitar oficialment Igualada el mes de setembre de l'any 1923, quan els congressistes del Congrés Internacional de Químics de la Indústria del Cuir, dut a terme a Barcelona, que ell presidia, visitaren la nostra ciutat).

S'ha rebut una extensa i variada col·lecció de pells que han aportat els més famosos industrials adobers d'Espanya. Pells que s'exposaran en la Secció "Fases i Processos d'Adobament".

La revista "Piel" de Madrid, en el número 123, del mes de maig de l'any 1954, publica un article del Sr. Ramon Genís i Bayés, en el qual l'autor glossa la importància

adobera d'Igualada, l'encert de la creació del Museu de la Pell, precisament en uns moments en què sembla que els plàstics ho hagin de substituir tot. Diu en l'article que aquest Museu de caràcter nacional es complementarà amb la futura Escola Superior d'Adoberia ubicada també a Igualada. El Sr. Genís acaba el seu reportatge fent una crida a tots els adobers d'Espanya perquè simpatitzin amb el nou Museu i aportin la seva col.laboració per contribuir al prestigi i millor coneixement de la pell i de les seves aplicacions.

Inauguració del Museu de la Pell

El dia 13 de juny de l'any 1954 a les 6 de la tarda es va inaugurar el Museu de la Pell d'Igualada, primer d'Espanya i tercer d'Europa. La cerimònia inaugural es va celebrar al Saló d'Actes del Grup Escolar Garcia Fossas. Després d'unes breus paraules de Francesc Gabarró, secretari del Patronat, va obrir l'acte el Sr. Joan Riba i Faura, President del Patronat del Museu de la Pell, el qual va explicar la gènesi del Museu de la Pell, gràcies a una felicitat iniciativa del CECI a la qual es va afegir la Dena de Blanquers d'Igualada, el Sindicat Local de la Pell i el Cap Nacional del Sindicat de la Pell i que ha trobat un ampli suport en tots els estaments fins a arribar al seu naixement. El Sr. Riba agraeix molt especialment la important i decisiva aportació de la casa "Extractos Curtientes y Productos Químicos S. A." de la qual afirma que a més de ser capdavantera en la seva especialitat ha sabut ser senyora en les coses de l'esperit i de la cultura. Destaca que el Museu de la Pell és únic a Espanya i tercer a Europa, ja que solament n'hi ha un a Offenbach (Alemanya) i un altre a Londres. Explica a continuació que s'estrenarà el Llibre d'Honor del Museu, en el qual s'inscriuran aquelles persones o entitats que es facin mereixedores de constar-hi pels mèrits contrets, i que aquest llibre serà encapçalat per la citada firma "Extractos Curtientes y Productos Químicos", a la qual seguiran l'Associació Química Espanyola de la Indústria del Cuir, els Amics dels Museus de Barcelona i Ramon Genís i Bayés. Se'ls nomena Col.laboradors Distingits del Museu del Pell. Afegeix que en el transcurs d'aquest acte el Sr. Alcalde d'Igualada els farà lliurament solemne dels diplomes acreditatius de la merescuda distinció. Acaba el Sr. Riba la seva dissertació augurant una fructífera continuïtat a l'obra tan feliçment iniciada.

Seguidament el Sr. Alcalde lliura els quatre títols de Col.laboradors Distingits del Museu de la Pell. El Sr. Frederic Solé, President de l'AQEIC, i el Sr. Ramon Genís pronuncien unes paraules d'agraïment i de felicitació.

Pren la paraula el Sr. Francesc Llansana, Alcalde d'Igualada, el qual representa l'Excm. Governador Civil de la Província. Agraeix en nom de la ciutat a tots aquells que amb el seu esforç i abnegació han fet realitat el Museu de la Pell, el qual serà un adequat complement de l'Escola Superior d'Adoberia. Destaca l'esforç que han realitzat els membres del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada per oferir aquest Museu a la ciutat d'Igualada i a tot Espanya.

Finalment el Sr. Cèsar Tartuero, secretari del Sindicat Nacional de la Pell, va pronunciar unes paraules elogiant i donat les gràcies a les persones que havien fet possible la inauguració d'aquest singular museu i oferint-se oficialment i personal en tot el que representi una millora i ampliació del museu.

Acabats els parlaments Mn. Ignasi Ma. Colomer, vice-secretari del CECI, va procedir a la benedicció dels locals del Museu.

Assistiren a l'acte de la inauguració del Museu de la Pell: el M.I. Sr. Alcalde Francesc Llansana; Sr. Arxiprest de Sta. Maria Miquel Fitó, pvere.; Jutge de 1a; Instància, Carlos de la Vega; Cap Local, Miquel Vives; Capità de la Guàrdia Civil, Lluís Nevado; M.I. Sr. Amadeu Amenós, canonge, President del CECI; Dr. Joan Mercader, Secretari General del CECI; President del Comitè Executiu del Patronat del Museu de la Pell, Joan Riba i Faura; secretari, Francesc Gabarró; Delegat Sindical, Josep Galan; Cap del Sindicat Local de la Pell, Antoni Palmés; Cap de la Secció Econòmica, Jaume Costa i Roch; Pau Llacuna, regidor de l'Ajuntament d'Igualada i Vice-president del CECI; membres de la Dena de Blanquers d'Igualada etc.

Destaquem entre els invitats: el Secretari del Sindicat Nacional de la Pell, Cèsar Tartuero; Josep Clois, Secretari del Sindicat Provincial de la Pell; Josep Ma. Brillas i Josep Roure, consellers de "Extractos Curtientes y Productos Químicos S. A."; Frederic Solé i Arnó President de l'AQEIC; Vicenç Ysamat, en representació dels "Amics dels Museus"; Ramon Genís i Bayés; Sr. Medina; Sr. Romero Escacena; Jaume Jorba, President de la Confraria de Mestres Sabaters, de Barcelona; Joan Serra i Solà i Jacint Mallol.

Estructuració del Museu de la Pell

Els Srs. Francesc de P. Gabarró, Ramon Genís, Antoni Palmés, Francesc Bofill, Antoni Moncunill i Francesc X. Gazulla estructuraren el Museu segons l'organigrama següent:

MUSEU DE LA PELL D'IGUALADA

Esquema d'estructuració

1. LA PELL I LA SEVA PROCEDÈNCIA

10. ANIMALS PRODUCTORS.

Zoografia. Varietats per espècies, races, pèls o pintes.

11. OBTENCIÓ DE LA PELL.

Conservació. Presentació en el mercat. Centres de recol.lecció. Avaluació de la pell: pesos i mides.

Signes per apreciar l'origen i ús de cada pell.

12. ESTUDI DE LA PELL.

Constitució i estructura anatòmica. Elements bioquímics. Fisiologisme. Col.leccions macro i microscòpiques característiques i pròpies de cada espècie.

13. DEFECTES I TARES.

Classificació de les causes: físiques, químiques i biològiques. Marques i senyals. Pells amb danys.

Mitjans per evitar-los.

2. ADOBAMENT DE LA PELL

20. ORÍGENS I HISTÒRIA.

21. FASES I PROCESSOS DE L'ADOBAMENT.

22. L'ADOBAMENT A IGUALADA.

23. MATÈRIES ADOBANTS.

Vegetals, minerals, químiques i sintètiques.

24. MAQUINÀRIA I EINES.

Evolució i adaptació.

25. ACABATS I TINTS.

26. DIVISIÓ I UTILITAT DEL CUIRO.

27. SUBPRODUCTES.

Adobs orgànics, coles, gelatines, etc.

3. APLICACIONS DE LA PELL

30. EN LA VIDA.

300. Calçat. Vestit. Pelleteria. Guanteria. Marroquineria. Estotgeria. Articles per a esport. Per a ús domèstic, etc.

301. Guarnimenteria. Arnesos. Muntures. Albardes. Collars. Morions, etc.

31. EN L'ART.

310. Decoració de la pell. Tècniques i procediments.

311. Cuiros d'art. Guadamassils. Retaules. Enquadernacions. Pergamins. La pell en el moble.

32. EN LA INDÚSTRIA.

Corretges. Tacs. Tiratacs. Collarins. etc.

4. ESTADÍSTICA I ECONOMIA

Mapes, gràfics, sinopsis, documentació i arxiu, en tots els aspectes relacionats amb la pell i els seus productes, en la indústria i el comerç.

5. BIBLIOGRAFIA

50. TÈCNICA I HISTÒRIA.

Llibres. Revistes. Vocabularis tècnics. Catàlegs. Mostraris. Propaganda. Impressos. Gravats.

Fotografies. etc.

51. FOLKLORE.

Documentació sobres els costums en els oficis de la pell. Refranys. Llegendes. Festes i diversions.

Sants patrons. Indumentària. Documents dels oficis, gremis, etc. Gravats. Galeria de persones il·lustres.

Gestions a través de la Diputació Provincial; donacions; projecte d'ampliació.

En una reunió de la Junta Directiva del CECI duta a terme el dia 3 d'abril de l'any 1955 el Sr. Josep Ma. Lladó Bausili proposa demanar a la Diputació Provincial que adopti el Museu de la Pell, la qual cosa reportaria una subvenció anyal de 20.000 pessetes, aportació que doblaria la que hi destina l'Ajuntament d'Igualada. S'acorda

per unanimitat facultar el Sr. Lladó que faci les gestions pertinents per obtenir el patrocini de la Diputació, cosa que contribuiria a consolidar la institució.

El Museu rep contínues aportacions. Destaquem 3 coixins de cuir, 2 bosses, 1 cartera, 2 cinturons i 1 carpeta d'escriptori del Sr. Bestruchi Director de l'Escola d'Arts Indígenes de Tetuan. Objectes d'art en pell de l'Obra Sindical d'Artesania de Madrid, de Teresa Enrich i de Salvador Parera.

Els pessebristes igualadins Enric Basas, Jaume Jubert, Jaume Martínez i Joan Pelfort realitzen per exhibir al Museu de la Pell dos artístics diorames representant molt fidelment els clots i l'estenedor d'una adoberia antiga.

El Sr. Joan B. Papaseit en un dels seus viatges comercials aporta al Museu de la Pell una col·lecció d'instruments musicals africans fets o folrats de pell.

El Sr. Manuel Puig i Roca fa donació al Museu de la Pell d'unes sabates de núvia del segle passat i d'una argolla de cuir.

El Sr. Pau Valls i Torrents cedeix al Museu de la Pell un antic molí d'escorça de tracció animal. Aquest molí s'instal·la al vestíbul del Grup Escolar Garcia Fossas.

El Banc Popular Espanyol fa donació al Museu de la Pell d'un valuós lot d'objectes de gran interès artístic i arqueològic:

Un silló de cuir repussat i mostrejat del segle XVI.

Fotografia núm. 1.- Any 1955.- D'esquerra a dreta:

Joan Riba i Faura, President del Patronat del Museu de la Pell

Antoni Palmés i Bertran, Cap del Sindicat Local de la Pell.

Francesc de P. Gabarró i Torres, Secretari del Patronat del Museu de la Pell i Vicesecretari del C.E.C.I.

Josep Clois, Cap del Sindicat Provincial de la Pell

Pedro Lamata, Cap del Sindicat Nacional de la Pell, en una visita al Museu de la Pell.

Un cofre de cuir mostrejat i policromat del segle XVI.

Un vestit de caporal castellà, en pell de camussa amb brodats negres del segle XVIII.

Un gerro recobert de pell mostrejada del segle XIX.

El mes de maig de l'any 1956 es publica un tríptic del Museu de la Pell a tres colors, realitzat per l'estamper Bas d'Igualada. Per mitjà del Sr. Jordi Sabater es reben col·leccions de pells del Parc Zoològic de Barcelona, moltes d'elles procedeixen del centre d'aclimatació que l'esmentat parc té a Guinea. Gràcies a la gestió personal del Sr. Joan Torrents, conservador del Museu de la Pell, resident a Barcelona i a les facilitats donades pel Director del Parc Zoològic de la ciutat comtal Sr. Antoni Jonch, ha estat possible la cessió al Museu de la pell de la popular elefanta "Linda". L'esmentada pell fou curosament adobada a la nova Escola Superior d'Adoberia d'Igualada i instal·lada al Museu el mes de juny de l'any 1958. El Sr. John W. Waterer, Director del Museu de la Pell de Londres va donar al nostre Museu unes soles de sabata de l'època romana, del segle II després de Crist, trobades en unes excavacions fetes a la City de Londres. Per enquibir les donacions que es van rebent es fa necessària i urgent l'ampliació de les sales del Museu, el Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada fa gestions a través del Patronat Garcia Fossas demanant dues sales noves.

Canvis en el Patronat del Museu de la Pell.

El dia 16 de març de l'any 1960 es va renovar el Patronat del Museu de la Pell. Foren elegits per formar-ne part els següents Srs: President, Antoni Palmés i Bertran; Vice-president, Joan Riba i Faura; Secretari, Martí Marsal i Codina; Assessors Tècnics, Antoni Pou i Mediano i Joan Llansana i Torrents; i Conservadors, Pere Bertran i Rebollo, Antoni Domènech i Casanovas, Martí Enrich i Soubeyre, Joan Esteve i Aguilera, Jaume Farrés i Pelfort, Pau Llacuna i Alemany, Jaume Marcé i Vives, Antoni Moncunill i Torres, Miquel Padrós i Rossich, Magí Puig i Gubern, Lluís Roca i Jolonch, Jordi Sabater i Pi, Joan Serra i Solà, Joan Torrents i Brunet, Antoni Vila i Mensa, Gaspar Vilarrubias i Codina i Miquel Vives i Vila.

L'any 1964 es fa una remodelació de la Junta del Patronat, la qual queda constituïda de la manera següent: President, Antoni Palmés; Vice-president, Joan Riba; Director Tècnic, Josep Ma. Adzet; Director Artístic, Antoni Moncunill; i Secretari, Magí Puig.

L'any 1970 entren a formar part del Patronat els Srs. Remigi Combalia i Vila, Joan Enrich i Balsells, Gonçal Latasa de Aranibar, Josep Ma. Pomés i Cot, Josep Vaqués i Passarell i Manuel Vidal i Massaguer.

L'Associació Amics del Museu de la Pell.

El Museu de la Pell anava creixent, s'havien de fer vitrines, les pells i objectes exposats s'havien de col·locar amb un mínim de dignitat. Les assignacions que es rebien de l'Ajuntament d'Igualada eren gairebé nul·les i les subvencions anyals de la Diputació encara no cobrien les despeses de neteja i conservació. Així l'any 1960 el Patronat presidit pel Sr. Antoni Palmés va decidir constituir una associació d'Amics

del Museu de la Pell. Es varen enviar cartes als industrials adobers de tot l'Estat Espanyol i a les firmes especialitzades de productes químics demanant-los que volguessin formar part de la nova associació com a socis efectius o com a socis protectors. Els socis efectius abonarien una quota de 120 pessetes anuals i els socis protectors de 500 o de 1000. Com a resultat de les cartes trameses i d'algunes trucades personals s'apuntaren a la nova associació d'Amics del Museu de la Pell 57 socis, dels quals 45 eren efectius, 9 eren protectors pagant una quota de 500 pessetes i 3 protectors d'honor amb una quota de 1.000 pessetes anuals. Cal citar els noms de les 3 firmes darreres: "Productos Químicos y Extractos Curtientes S. A." i "Unicolor S.A." de Barcelona i "Eduardo Ferrer S. A." de València.

Es va trametre a cada soci un artístic diploma en el qual constava el nomenament d'Amic del Museu de la Pell, amb la seva corresponent categoria. El nombre de socis va anar-se incrementant d'any en any, i gràcies a aquestes aportacions anyals el Museu de la Pell va poder subsistir, ampliar-se, exhibir els objectes més dignament i amb un mínim de seguretat a fi d'evitar possibles robatoris. Quan l'Ajuntament d'Igualada es va fer càrrec, l'any 1978, de les despeses que ocasionava la conservació del Museu, l'import de les aportacions dels Amics es va destinar íntegrament a l'adquisició de noves peces.

Així gràcies a les aportacions dels "Amics del Museu de la Pell" s'han adquirit objectes de notable valor. Destaquem-ne quatre: Les cobertes del Llibre d'Honor del Museu, obra de l'artista Joan Martínez Escó; un cap humà reduït; un tapís que representa una gran papallona, obra de l'artista igualadí Josep Ma. Prats i una col·lecció de titelles sobre pell de búfal de l'illa de Java.

Ampliació del Museu de la Pell, publicació d'un nou tríptic i d'una col·lecció de postals.

El dia 19 de juny de l'any 1960, amb motiu de la celebració del dia de la Província es van inaugurar dues noves sales del Museu de la Pell. En la primera s'explica l'apartat de "La pell i la seva procedència" i en la segona "L'adobament de la pell."

L'any 1962 es va editar un segon tríptic del Museu de la Pell, imprès per Gràfiques Argent d'Igualada.

El Sr. Anguera, sabater de Barcelona lliura al Museu de la Pell unes originals sabatetes, fetes d'una sola peça i sense formes. El mateix Sr. en jubilar-se cedeix al Museu totes les eines de sabater del seu taller.

També l'any 1966, amb vista a la seva divulgació, es va publicar una col·lecció de 5 postals en color del Museu de la Pell d'Igualada. Es va encarregar de l'edició la firma "Escudo de Oro". Es feren 5.000 exemplars de cada postal.

Durant els anys de 1967 i 1968 es porta una gran activitat amb vista a la divulgació del Museu de la Pell d'Igualada. Es reparteixen fulletons-catàleg del Museu a totes les agències de viatges. Es publiquen articles a diaris i revistes (Diario de Barcelona, Correo Catalán, Revista Piel, Revista del Gremi de Sabaters de Barcelona, Revista del Círculo Catalán de Madrid, etc.). Cal destacar l'article de 2 pàgines i il·lustrat amb quatre fotografies, aparegut al diari ABC de Madrid el dia 1 de juny de l'any 1968 que es titula "El Museo de la Piel de Igualada, primero de España y tercero de Europa".

Valuoses donacions. Important subvenció oficial.

L'any 1967 el Sr. Narcís Rucabado i Comerma de Barcelona va cedir al Museu una funda de revòlver de cuir, utilitzada per l'exèrcit francès el segle passat.

El dia 19 de setembre de l'any 1973 es va fer al Museu de la Pell la recepció oficial, amb la presència d'autoritats municipals i dels membres del Patronat, de la valuosa col·lecció de peces antigues procedents d'Etiòpia, donada per l'igualadí Sr. Jaume Ribera i Marimon. Fem una relació de les peces:

I/ ARPA (Begenà); instrument musical d'Etiòpia, que tocaven especialment els cristians coptes durant el dejuni anyal de 50 dies.

II/ LIRA DE DAVID; instrument musical etiòp de Kerar.

III/ MASINKO; violí.

IV/ GANIVET DANIKLE; utilitzat pels habitants de Tankalia.

V/ RECIPIENT DE GALLA; utilitzar per posar llet.

VI/ TEJ-TEJ; per hidromel.

VII/ RECIPIENT PER AIGUA; de cuir d'hipopòtam.

VIII/ MORTER PER A CAFÈ; usat a la regió de Gimma.

IX/ CUIRASSA AMHARA; de cuir d'elefant.

Fotografia núm. 2.- 19 de setembre de 1973. Recepció oficial de la valuosa donació de peces africanes del Sr. Jaume Ribera i Marimon.

D'esquerra a dreta: Jesús Enrique de Pedro de Ràdio Igualada, Ernesto Aguado, Cap de la Policia Municipal; Josep Carner i Caus, representant del Sindicat de la Pell; Jaume Ribera i Marimon; Antonio de Pedro Martín, Capità de la Guàrdia Civil; Lluís Victori i Boladeras i Gaspar Vilarrubias i Codina, regidors de l'Ajuntament d'Igualada.

X/ CUIRASSA DANIKEL; de cuir d'hipopòtam.

XI/ CUIRASSA GURAGES; procedent de la zona de Hadies.

XII/ TAMBOR; confeccionat amb cuir i fusta.

XIII/ SANT JORDI; pintura sobre pell de gasela, amb la seva història en la primitiva llengua Geez.

XIV/ CARCAJ I FLETXES; de les zones de Dankalia, Gambella i Ogaden.

XVI/ FUET DE CUIRO.

XVII/ FIAMBRERA; confeccionada amb palla folrada de cuir.

XVIII/ ARNÈS; confeccionat amb cuir i filigrana de llautó.

XIX/ DOS RECIPIENTS PER A ESPÈCIES; fets de corn folrat de cuir.

També en Jaume Ribera i Sierra, va fer donació al Museu de la Pell el mes de desembre de l'any 1973, d'una ESTOLA DE NÚVIA D'ETIÒPIA de la tribu dels Gallas. És de cuir amb incrustacions de petxines.

El mes d'octubre de l'any 1973 amb motiu de la II Demostració de la Indústria d'Adobar Pells, dintre la Fira d'Igualada, es va inaugurar l'ampliació de la Sala del Museu de la Pell destinada a "La pell i la seva procedència". Aquesta ampliació consta d'una col·lecció de pells exòtiques, adobades amb pell, com girafa, cabra hispànica, porc senglar, lleó de mar, bisó etc. Aquesta col·lecció ha estat una donació del Parc Zoològic de Barcelona, obtinguda per mitjà del Sr. Joan Torrents, vocal del Patronat i conservador del Museu de la Pell.

L'any 1973 la Comissió pro Sola de Cuir, amb seu a Igualada, va organitzar la 1a. concessió dels Oscars als millors dissenys de calçat. Les sabates guanyadores dels Oscars d'aquest any i dels successius passaren a engruixir les col·leccions de calçat del Museu de la Pell.

El Sr. Josep Ma. Pomés gerent de la firma "La Forestal Tànica S.A." lliurà al Museu una col·lecció de 60 objectes exòtics de pell, procedents de diferents tribus africanes. Les peces han estat recollides pels expedicionaris que pujaren per primera vegada amb moto al Kilimanjaro. La principal patrocinadora de l'expedició fou la firma esmentada i un dels participants capdavanters fou l'igualadí Sr. Santi Godó, col·laborador del Museu de la Pell. Entre les peces aportades, totes elles de gran valor destaquem: Un llibre escrit a mà amb els salms de David en llengua Geez (llengua morta d'Abissínia), els fulls són de pergamí i la funda de pell; un Tam Tam de la tribu Mawemba; dos tambors d'una tribu de pigmeus; el testament d'un bruixot sobre pergamí; dues selles de muntar camells; pintures sobre pergamí; amulet de la fecunditat; estris domèstics; nines; ornaments; pells; etc.

L'any 1974 el Museu rep una donació anònima, la qual consisteix en una col·lecció d'enquadracions dels segles XVI, XVII i XVIII

El mateix any 1974 el Sr. Desideri Sánchez lliura al Museu una col·lecció de pells de conill, adobades amb pell i una primitiva i rudimentària màquina d'estovar pells anomenada "poltre", que s'utilitzava a Castella.

L'any 1976 la firma igualadina "La Forestal Tànica S. A." fa una nova donació al Museu de 20 peces de pell típiques de l'Argentina: llaços, sella de domar, fuets, camusses amb llegendes del país, etc. La mateixa casa comercial fa una nova aportació d'una col·lecció de sabates de Iugoslàvia, sabates d'artesanía utilitzades pels pagesos de les regions de Sèrvia, Bòsnia Croàcia etc.

Per mitjà del Dr. Joan Mercader, resident a Madrid, el Patronat del Museu de la Pell va adreçar un informe a la Comissaria Nacional de Museus demanant ajuda per al Museu. El Ministeri d'Educació i Ciència va concedir una subvenció de 200.000 pessetes. Així l'any 1977 es realitzaren les millores següents: instal·lació de noves vitrines per exhibir-hi sabates; col·locació d'unes mampares de metacrilat per protegir els guadamassils; adquisició de sòcols i postades per donar més vistositat a les col·leccions de selleria i marroquineria.

També l'any 1977 el Sr. Josep Ma. Pomés, gerent de la firma "La Forestal Tànica S.A." va fer una nova donació al Museu de la Pell: una col·lecció de 66 peces, adquirides pels expedicionaris igualadins a l'Aconcagua : selles de muntar de diferents països americans; llaços; maletes; cartutxeres; guarniments etc.

Una nova secció del Museu de la Pell.

Al Museu de la Pell hi havia moltíssims objectes d'albarteria, peces que provenien no solament de Catalunya, de Balears, de Castella, d'Astúries, d'Andalusia, d'Extremadura, sinó també de països africans, americans i asiàtics. Una part d'aquests

Fotografia núm. 3.- Inauguració de la Sala de Guarnimenteria.

D'esquerra a dreta:

Sr. Joan Mir, Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament d'Igualada

Sr. Andreu Pujades

Sr. Max Cahner, Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Sr. Manuel Miserachs, Alcalde d'Igualada.

objectes, alguns de notable valor històric i artístic, estaven exposats sense classificar, d'altres romanien emmagatzemats.

Va ser el Sr. Joan Rey, regidor i representant de l'Ajuntament a la Junta del CECI, qui va proposar de muntar una secció dedicada exclusivament a la guarnimenteria.

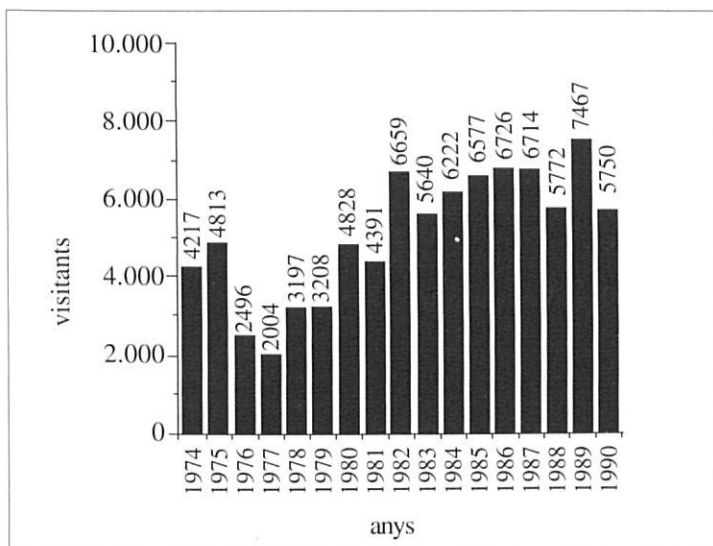
Es va presentar un greu problema de com classificar els objectes. El mateix Sr. Rey va solucionar la qüestió, es va posar en contacte amb el Sr. Andreu Pujades i Pedragosa, col·leccionista de guarniments i molt entès en la matèria. El Sr. Pujades va venir a Igualada i va classificar els objectes d'albardereria del Museu atenent al seu estil, a la seva procedència i a la seva antiguitat.

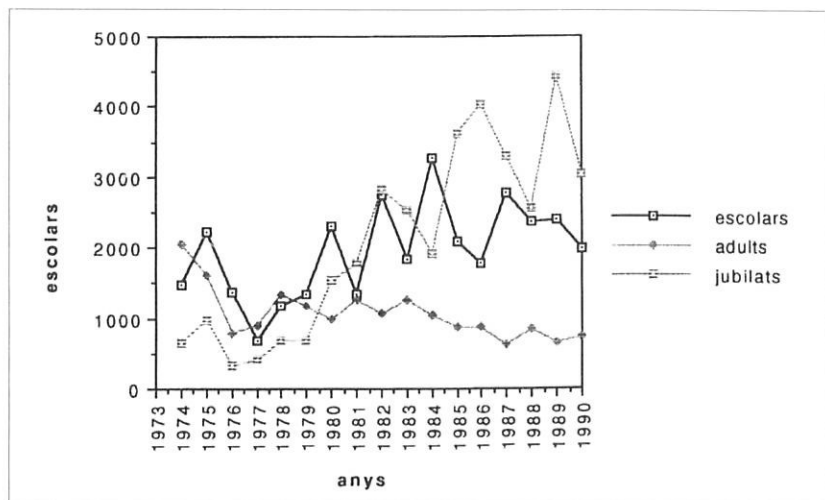
El dia 13 de setembre de l'any 1980 el Sr. Max Cahner, Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya va inaugurar la nova Sala de Guarnimenteria del Museu de la Pell. A la inauguració assistiren també l'Alcalde d'Igualada Sr. Manuel Miserachs, autoritats i membres del CECI i del Patronat del Museu de la Pell. En l'acte d'inauguració el Sr. Andreu Pujades va fer un comentari tècnic de les peces exposades. El Sr. Max Cahner va cloure l'acte dedicant unes paraules d'elogi a totes les persones que han treballat per convertir el Museu de la Pell en una institució cultural que honora la ciutat d'Igualada i que dona prestigi a la cultura catalana.

Els visitants del Museu de la Pell

Una de les proves que demostren l'interès que desvetllava el Museu de la Pell fou l'increment constant del nombre de persones que el visitaven. A continuació presentem un gràfic amb una relació de visitants des de l'any 1974 fins al 1990:

Des de l'any 1974 fins al 1990, tal com indica el gràfic anterior visitaren el Museu de la Pell 86.681 persones, de les quals 35.317 eren jubilats, 33.167 escolars i 18.197 adults sense arribar a l'edat de jubilació. El gràfic que presentem a continuació detalla per anys la proporció de visitants jubilats, escolars i adults.

Els gràfics que hem presentat, s'han pogut realitzar gràcies a la meticulositat dels Srs. Josep Domènech i Guitart i Joan Martí i Figueras, en inventariar els visitants durant 17 anys.

Bodes de plata. Donacions.

El dia 13 de juny de l'any 1979 es va celebrar el 25è. aniversari de la inauguració del Museu de la Pell. Amb aquest motiu es van fer unes etiquetes adhesives de propaganda que es varen repartir a tots els industrials adobers perquè les adherissin a les factures i cartes comercials. Es van lliurar unes invitacions especials als Amics del Museu pregant-los que el visitessin i signessin en el Llibre d'Honor. Es van fer uns reportatges del Museu per les ràdios locals i catalanes i també per TV3. També per la diada de Sant Jordi d'aquest any 1979 la Caixa del Penedès va presentar l'edició d'un llibre sobre "Els Museus singulars de Catalunya" en el qual hi ha una àmplia descripció del Museu de la Pell d'Igualada.

L'any 1980 el Sr. Ignasi Gómez, sabater artesà de Barcelona, va donar al Museu de la Pell una col·lecció de models de sabates manufacturats a mà pel dit Sr. Gómez, corresponents al període 1920-1980. La interessantíssima mostra que reflecteix els canvis dels usos i de la moda al llarg dels anys s'ha exposat en una vitrina especial.

També l'any 1980 el Sr. Santi Godó lliura al Museu de la Pell una manxa per a fornall i una sella de muntar.

El mateix any 1980 el Sr. Salvador Vidal cedeix al Museu uns cinturons de pell de l'any 1940, uns llibrets de primera comunió amb cobertes de pell i una col·lecció de bosses i moneders de pell antics.

El mes de gener de l'any 1981 el Sr. Antoni Ros lliurà al Museu unes sabates petites de pell.

El mes de març de l'any 1981 el Sr. Ròmul Gabarró cedeix al Museu de la Pell, per mitjà de la Conselleria de Cultura de la Generalitat, una col·lecció de ferros de repusar pell, per exposar-la es construeix una vitrina adequada.

El mes de setembre de l'any 1981, es van comprar dos quadres, ben originals, fets amb una tècnica especial anomenada d'esculpir sobre pell. Són una creació de l'artista de Socuéllamos (Valladolid) Sr. Ramon Alcolea.

El mes de gener de l'any 1982, la Comissió pro Sola de Cuir va lliurar al Museu de la Pell un tapís de l'exposició que l'artista Sr. Joan Martínez Escó va fer a la sala d'art del Banc de Bilbao d'Igualada. Els magnífics treballs que va presentar el Sr. Martínez, van ser patrocinats per la dita Comissió. També l'any 1982 es varen editar 25.000 exemplars d'un nou opuscle sobre el Museu de la Pell, amb notes informatives en català i castellà, il·lustrat amb 12 fotografies inèdites en colors.

Fotografia núm. 4.- 30 de maig de 1983.- El Sr. Antoni Pou, fa cessió al Museu de la Pell d'una important col·lecció bibliogràfica.

D'esquerra a dreta: Sr. Antoni Parés, de la firma Colomer Mummany de Vic; Sr. Miquel Asensio, de la firma Cromogenia-Units S.A.; Sr. Magí Puig, Secretari del Patronat del Museu de la Pell; Sr. Joan Armengol, periodista; Sr. Josep Riba, Director del C.E.C.I.; Sra. Antòñita de Solà, secretària de l'A.Q.E.I.C.; Sr. Géza Tolnai, President de l'A.Q.E.I.C.; Srta. guàia assistenta; Sr. Antoni Palmés, President del Patronat del Museu de la Pell; Sr. Antoni Pou i Mediano, ex-director de l'Escola Superior d'Adoberia d'Igualada.

L'any 1982 el Sr. Joan Vidal i Bosch lliurà al Museu de la Pell una artística porta recoberta de pell repussada i policromada. A la sala de "La pell i la seva procedència" es col·loquen uns plafons per exposar les pells més correctament. També l'Ajuntament de Deltebre, a través del Sr. Joan Franch, va fer donació al Museu d'una pell d'anguila gegant, d'un metre de llarg i el Sr. Manuel Vidal i Massaguer va fer l'aportació d'una pell de serp, adobada al crom, de 6 metres de llargada.

El dia 30 de maig de l'any 1983 el Sr. Antoni Pou i Mediano, ex-director de l'Escola Superior d'Adoberia d'Igualada, fa la cessió oficial al Museu de la Pell d'una important col·lecció bibliogràfica, amb motiu de fer-se a Igualada l'Assemblea del CEC (Consell Espanyol d'Adobers) i la XXXII Assemblea de l'AQEIC (Associació Química Espanyola de la Indústria del Cuir)

Es podria anar continuant la llarga llista de donacions al Museu de la Pell quees faria inacabable. Vull citar però, per la seva importància, el lliurament fet per la Sra. Genoveva Copoví d'un vestit de núvia confeccionat amb pell blanca.

L'adoberia antiga de Cal Granotes

En la reunió del Consell General del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada, duta a terme el dia 3 d'abril de l'any 1974 a l'Aula de Cultura de la Caixa del Penedès, els Srs. Antoni Palmés i Magí Puig indiquen la conveniència d'adquirir una adoberia antiga, com a nova secció del Museu de la Pell, la qual constituiria un marc natural i idoni per explicar els processos artesanals d'adobament de la pell.

En la reunió de la Junta Directiva del CECI de data 18 d'abril de 1981 es proposa la creació d'una comissió per endegar la compra d'una adoberia antiga com a secció del Museu de la Pell. S'encarrega a Magí Puig de portar a terme les primeres gestions i Jordi Enrich proposarà aquest projecte a la Comissió del Museu de la Tècnica i la Ciència de Catalunya.

El dia 10 de gener de l'any 1982 el Cap de Museus de la Generalitat Sr. Guitart va visitar l'adoberia antiga que es projecta comprar entre l'Ajuntament d'Igualada, la Generalitat de Catalunya i el gremi de Blanquers d'Igualada. L'acompanyaren en aquesta visita el Sr. Manuel Miserachs, Alcalde d'Igualada; la Sra. Flora Sanabra, regidora de Cultura; el Sr. Joan Rey, delegat de l'Ajuntament al CECI; el Sr. Josep Riba, Director del CECI; el Sr. Antoni Palmés, president del Patronat del Museu de la Pell i el Sr. Magí Puig, secretari general del CECI i secretari del Patronat del Museu de la Pell. El Sr. Guitart va demostrar un gran interès per adquirir l'esmentada adoberia.

L'any 1983 l'Ajuntament d'Igualada, el Servei de Museus de la Generalitat i el Gremi de Blanquers d'Igualada varen comprar l'adoberia antiga de Cal Granotes. El cost de la compra va ser de 7.500.000 pessetes. L'Ajuntament d'Igualada hi aportà 5.000.000, la Generalitat 2.000.000, i el Gremi de Blanquers 500.000 pessetes.

Els membres del CECI, Joan Enrich, Jordi Enrich, Magda Gassó, Magí Puig i Josep Ma. Torras realitzen el projecte museogràfic i el Servei de Catalogació i Restauració de Monuments de la Diputació de Barcelona es fa càrrec de les obres d'acondicionament de l'adoberia antiga.

El dia 22 de desembre de l'any 1990 es va inaugurar l'Adoberia Antiga de Cal Granotes, convertida en Museu. A l'acte inaugural assisteixen el President de la Diputació de Barcelona Sr. Royes, l'Alcalde d'Igualada Sr. Miserachs, els Diputats igualadins al Parlament de Catalunya Sr. Dalmau i Sra. Sanabra, el director del Museu Comarcal de l'Anoia Sr. Enrich, el President de la Unió d'Adobadors de Catalunya Sr. Vila, el President del Gremi de Blanquers d'Igualada Sr. Vaqués, el Director de Curtex S.A. Sr. Vila i altres autoritats i representacions. Per commemorar amb la

deguda solemnitat aquesta important efemèride el Gremi de Blanquers d'Igualada va organitzar un dinar al Saló Teatre del Círcol Mercantil, al qual va convidar les autoritats i representacions.

La restauració de l'Adoberia Antiga de Cal Granotes i la seva adequació museogràfica va ser patrocinada per la Diputació de Barcelona, amb la col.laboració de l'Ajuntament d'Igualada i del Gremi de Blanquers d'Igualada, el qual hi aportà 5.000.000 de pessetes. Cal destacar també la col.laboració de la firma Curtex S. A., la qual va patrocinar la publicació d'un catàleg informatiu de la nova adoberia-museu editat en 4 idiomes.

El Sr. Antoni Palmés i Bertran.

Tinc l'obligació moral, abans d'acabar aquest resum històric del Museu de la Pell, de dedicar unes ratlles de reconeixement i d'afecte al Sr. Antoni Palmés, una persona que va ser l'ànima i motor del Museu des de la seva creació.

El Sr. Palmés, pertanyent a una antiga nissaga de blanquers igualadins, estimava el Museu com a cosa pròpia i tenia l'habilitat d'encomanar als qui l'envoltàvem el seu amor per tot el que feia referència a la pell. Era una persona d'una educació i d'una amabilitat exquisides. Recordo encara, les seves telefonades els divendres al vespre, preguntant d'anar al Museu els dissabtes al matí, on ens trobàvem el Sr. Antoni Moncunill, el Sr. Josep Domènech, el Sr. Pau Llacuna i un servidor, als quals de vegades s'afegien Joan Martí Figueras i Josep Ma. Adzet, durant els anys 1965-1966 va col.laborar amb els Srs. citats Ramon Farrés i més tard Josep Solà i Gonçal Latasa de Aranibar. El Sr. Palmés ens consultava el nostre parer sobre els projectes que ell ja havia madurat durant la setmana. Si el projecte proposat era aprovat per tots, mans a l'obra per fer-lo realitat.

Era el Sr. Palmés, una persona de gust molt primmirat a qui agradaven les feines ben fetes. Quantes vegades ens passàvem hores canviant la distribució dels objectes d'una vitrina, fins a obtenir l'aprovació general. Cuidava els petits detalls, els rètols que fossin visibles i que no tapessin la peça exposada. La disposició dels llums perquè no enlluernessin els visitants. Cobrir els objectes més valuosos amb cortines perquè no es desmilloressin amb l'acció de la llum o del sol. Vetllar que no faltessin insecticides, en llocs no visibles, per evitar l'efecte perniciosos de les arnes. Cercar productes per engreixar i conservar llustroses les pells.

Quan s'instal.lava una nova sala, o és reestructurava una secció del Museu, no n'hi havia prou amb els dissabtes sinó que també hi anàvem els dies feiners a partir de les 7 de la tarda fins que la gana i la son ens empenyien a deixar-ho per a l'endemà.

Tenia el Sr. Palmés, a causa dels càrrecs directius que havia ocupat en el Gremi d'Adobadors de tot l'Estat Espanyol, moltes amistats que ell utilitzava per millorar el Museu de la Pell, ja sigui per l'adquisició de peces noves, per obtenir subvencions o per donar a conèixer l'existència i la importància rellevant que dia a dia anava assolint aquest Museu, únic a Espanya i tercer d'Europa de la seva especialitat. Sempre li barrinava el cap per adquirir noves peces originals pel Museu. Recordo, per exemple, que l'any 1961 va morir l'actor Gary Cooper i el Sr. Palmés va anar a visitar el Cònsol dels Estats Units a Barcelona, demanant com ho havia de fer per poder

adquirir un vestit de “cow-boy” del famós actor per al Museu de la Pell. El cònsol li va aconsellar fer una carta a la viuda del malaguanyat actor, Victòria Belfe, i que ell mateix, el cònsol, li faria arribar i així ho va fer. Malgrat tot la carta no va tenir resposta. Però sí que d’aquesta manera va obtenir per al Museu els guants del boxejador Ben Ali o el selló de la bicicleta d’en Bahamontes o una pilota de futbol signada pels jugadors del Barça, etc. Tot li semblava poc per exhibir les peces de la manera més adequada perquè el visitant pogués apreciar la seva qualitat. Així proposava tot sovint de remodelar les vitrines, els plafons i les peanyes d’exposició. Canviar els rètols. Pintar les parets. Protegir adequadament els objectes més valuosos, col·locar més llums per realçar la vistositat de les peces més importants.

Aprofitava el Sr. Palmés els seus viatges a Barcelona per repartir propaganda del Museu de la Pell a les agències de viatges, per visitar botigues d’antiquaris cercant nous objectes de pell, per convèncer els mitjans de comunicació de fer algun reportatge sobre el Museu, convidar artistes perquè visssessin el museu i donessin idees sobre les modernes formes d’exposar els objectes per donar-los una major rellevància.

Recordo el Sr. Palmés ja molt gran, no podia conduir, li era impossible anar al Museu tot sol.

Gairebé a diari es rebia la seva telefonada interessant-se pel museu, recomanant que es fes allò que havia quedat penjat, que el Sr. Domènech tingués cura de tractar les pells amb l’esprai una vegada a la setmana a l’estiu i una vegada al mes a l’hivern. Cada dia ens recordava a tots la nostra tasca, si s’han fet els rebuts, si s’han portat al banc, si s’ha demanat la subvenció, si es té en compte que no venci el termini, quan es podrà anar a Barcelona a veure una nova peça per al Museu. Alguns dissabtes l’anava a buscar a casa seva i el portava amb cotxe fins al Museu. L’home es rejoyenia, recobrava energies, començava a comentar nous plans, noves idees, nous projectes. Les escales eren però, un turment pel seu delicat estat de salut, bufava, havia de reposar a cada replà. En arribar al capdamunt el Sr. Domènech li portava una cadira, després de refer-se i prendre alè, començava el seu detingut i inquisidor passeig per les sales del Museu, anava fent recomanacions sobre aquesta pell, si no està ben posada, si es desclava, si cau l’etiqueta, si aquest quadre va guerro, etc. però en aquelles paraules del Sr. Palmés s’hi notava una delicadesa, una sensibilitat, un amor tan intens per allò que durant més de 30 anys havia format part del seu propi jo, que instintivament tots fèiem el que ell desitjava.

El mes de febrer de l’any 1982 el Sr. Palmés va adreçar als membres del Patronat del Museu de la Pell una carta demanant el seu relleu, el qual naturalment no es va acceptar. Transcriuré a continuació alguns paràgrafs d’aquesta carta, realment alligadorats i que tenen plena vigència, encara avui, i que demostren l’amor que aquest home sentia pel Museu, el seu agraïment als seus col·laboradors, i les seves encertades recomanacions per assegurar el futur d’una obra que ell amb tant esforç i dedicació havia fet créixer:

“Amics i companys de Patronat,

Després de 22 anys presidint el Patronat del Museu de la Pell, crec que ha arribat l’hora del relleu. Per això poso a la vostra consideració el meu propòsit perquè em sigui atès com us correspon.

No vull, però, deixar el càrrec sense fer uns comentaris que deixin constància i siguin testimoni de quin és el meu parer envers el Museu, amb vista al futur, com també quines poden ser les seves premises.

El meu primer desig és el d'agrair-vos a tots la vostra col.laboració, i faig especial menció dels amics Magí Puig i Gubern, sempre al meu costat, i Antoni Moncunill i Torres per tot el seu suport a qualsevol suggeriment que ha anat convertint-se en realitat. Perquè en quedi constància, haig de mencionar el Sr. Miquel Padrós que, en els anys d'inici del Museu, va desenvolupar una feina molt personal i positiva per aconseguir tota mena d'objectes i peces que en veritat varen constituir la base d'expansió del Museu.

És evident que l'Autonomia guanyada ara per Catalunya està potenciant decididament la capacitat de govern dels nostres prohoms, per desenvollop-los en tots els camps que han de constiuir amb solidesa la vida d'una nació. Per això des del començament els departaments culturals de la Generalitat de Catalunya, estan promovent l'organització i promoció dels museus catalans, amb la particularitat i novetat d'haver creat el Museu de la Ciència i la Tècnica, les rames del qual es vinculen amb les característiques del nostre específic Museu.

Estic convençut, doncs, que després dels primers 27 anys, el Museu ha cobert una primera etapa de creixement i de consolidació, però sempre limitat a unes escasses disponibilitats econòmiques, que sobretot als primers anys varen fer impossible adquirir a bons preus veritables peces de museu, com guadamassils, paravents, mobles etc., i que avui ja no es troben a no ser pagant, el poc que queda a casa dels antiquaris a uns preus inaccessibles.

Un tema que interessa resoldre és el de proveir la plaça fixa d'administració-secretaria per persona competent que tingui al dia tota l'organització de fitxes, control, correspondència, etc., si s'ha de continuar com fins ara la vida del Museu se'n ressentirà molt.

El Departament de Cultura de la Generalitat no pot ignorar i de fet no la ignora, com s'està demostrant la realitat del nostre Museu. Per tant hem de mantenir el contacte seguit amb dit Departament per treure'n tot el profit en benefici del Museu i de la seva corresponent categoria.. Al nivell a què hem arribat necessitem uns pressupostos milionaris, equiparant-nos, així, a la majoria de museus que té promoguts a nivell superior la Generalitat.

També és un problema l'emplaçament definitiu del Museu, que forçosament ha de tenir i tindrà solució ben aviat. No perdem de vista que potser de les diverses solucions que es plantegen, la més lògica i raonable és emplaçar el Museu al mateix lloc que ara estem, o sigui que l'edifici del "Grup Escolar Garcia Fossas" revertís al municipi per destinar-lo als Museus Comarcals en projecte.

Potser ha arribat el moment d'actuar pensant en donar vida a unes possibilitats d'expansió del Museu en el seu aspecte cultural i és per aquesta raó que em permeto exposar-vos els següents suggeriments que poso a la consideració del Patronat:

a/ Creació d'un Taller-Escola sobre l'artesanía de la Pell.

b/ Creació d'un concurs anyal sobre l'artesanía de la pell per als estudiants o escolars.

c/ Creació d'un trofeu anyal sobre treballs d'alta artesanía.

Cadascun d'aquests apartats mereix uns breus comentaris i aclariments.

A/ Un Taller-Escola per ensinistrar el jovent en tots els treballs artístics que es poden fer sobre cuir, com són: marroquineria, repussats, gravats al foc (pirografia), pells en pèl esculpides, enquadernacions, fantasies, peces artístiques suntuàries, etc. Aquest Taller potser podria tenir cabuda a l'Escola Professional o en un altre organisme pedagògic que funcioni a Igualada.

L'artesanía d'ús corrent abasta tots els rams, i és un mitjà de vida ben remunerat. Pel que fa a l'artesanía artística en pell manca crear-ne l'afecció i l'estímul. Precisament a l'Escola Massana de Barcelona s'ensenya l'art del vidre, dels esmalts,... però res sobre pell.

B/ Un concurs anyal per als escolars, premiaria els treballs dels alumnes, fets sobre pell, a l'estil del que s'està fent en els concursos de dibuix, pintura, escultura. S'hauria de trobar la persona apta per dirigir els treballs i resoldre a la vegada el problema de manteniment.

C/ La creació d'un trofeu de categoria professional, denominat "MUSEU DE LA PELL" estimularia l'afecció i dedicació a les arts sobre pell. Podria ser un premi a l'estil de "l'OSCAR al millor disseny de calçat", que fos ben estudiat i remunerat en relació amb els mèrits i valor intrínsec de les obres presentades.

Fets recents ens demostren on es pot arribar en les creacions artístiques de la pell i el cuir. Tenim ocasió de comprovar en el nostre Museu, els dos quadres de l'artista Ramon Alcolea realitzats sobre pell de cabra amb pèl, esculpida.

També l'artista Sr. Martínez Escó ens admira amb els seus treballs de selecta artesanía artística, exposats per primera vegada a la Sala d'Art del Banc de Bilbao.

Hi ha doncs un llarg camí a seguir per promoure l'afecció a utilitzar la pell en tota la seva gamma de possibilitats artístiques.

Pensem en els milers d'artistes dedicats a la pintura, escultura, ceràmica, orfèbreria etc., que vivint del seu art, col.laboren a promoure el consum de molts productes industrials..

Acabo, oferint-me com sempre a col.laborar en tot el que sigui en benefici del nostre MUSEU DE LA PELL.

Molt afectuosament, "

Aquesta carta, escrita amb perspectiva de futur, defineix la personalitat del Sr. Palmés, una persona enamorada del seu ofici i preocupada per la promoció de tota classe d'aplicacions artístiques de la pell.

Cal dir que al cap de poc d'haver escrit aquesta carta, per iniciativa del Sr. Palmés i subvencionat pel Gremi de Blanquers d'Igualada i per l'Associació pro Sola de Cuir, va començar a donar classes sobre el treball artístic de la pell, a la Secció d'Art del CECI, l'artista Sr. Joan Martínez Escó.

Administració i secretaria del Museu de la Pell

Un dels problemes que no es va resoldre satisfactòriament al Museu de la Pell va ser poder disposar d'una persona fixa que tingués cura de les tasques burocràtiques de portar al dia la correspondència, les entrades i catalogació de peces, la comptabilitat, etc.

Per suplir aquesta mancança es va comptar des de l'any 1970 amb la col.laboració inestimable del Sr. Joan Martí i Figueras el qual hi dedicava unes hores els dissabtes. En el període 1979-1980 el Sr. Miquel Térmens també va cooperar en les tasques de secretaria del Museu de la Pell.

Un col.laborador molt eficaç del Museu de la Pell fou en Pere Costa i Casellas. El Sr. Costa, que ja havia estat conservador de la Secció d'Arqueologia del Museu de la Ciutat, va cooperar durant uns 8 anys (1970-1978) en el Museu de la Pell, ajudava el Sr. Domènech a atendre els visitants, feia feina de secretaria i també de neteja. Va començar un llibre de registre de peces, que després fou una gran ajuda per a la catalogació definitiva dels objectes del Museu. Va visitar un per un els blanquers d'Igualada fins a aconseguir que tots es fessin "Amics del Museu de la Pell".

L'any 1980 el Sr. Robert Schlatter, estudiant de filologia, va traduir la majoria de noms de les peces del Museu de la Pell al francès, anglès i alemany. Finalment cal citar els Srs. Lluís Claramunt i Joan Toledo per la seva activa tasca d'atenció als visitants.

La catalogació definitiva dels objectes del Museu de la Pell es va dur a terme l'any 1984, gràcies a una subvenció de la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya i va ser realitzada per Joan Martí i Figueras i Magda Gassó i Hoja.

MUSEU TÈXTIL

Fase preparatòria

El dia 25 de setembre de l'any 1949 el Consell Executiu del Centre d'Estudis nomena el Sr. Martí Costas i Soler com a cap de la Secció Tèxtil.

En la reunió del dit Consell Executiu de data 27 de novembre de l'any 1949 el Sr. Marco ja expressa la seva esperança que les Junes Sindicals dels rams de la pell i del teixit contribueixin a les despeses que ocasionarà el muntatge d'una Sala d'Arts Industrials.

Amb data 5 de febrer de l'any 1950 es fa constar que les Sres. Cendra Muntadas, a través del Sr. Costas, han donat per a la futura Sala Tèxtil del Museu una antiga «manteleria» igualadina. En la reunió del CECI del 19 de febrer de 1950 Mn. Colomer exposa haver rebut de la família Miserachs, del carrer de Sta. Anna, per a la nova Sala Tèxtil: una llançadora volant; 2 ventalls processionals del gremi de paraires; una clau anglesa antiga; un quadre sinòptic de mostres de teixits i una llibreta de pràctiques tèxtils.

En la reunió del Consell Executiu del CECI del dia 8 d'octubre de 1950 Mn. Ignasi M. Colomer informa que ja s'han instal·lat els elements bàsics que han de constituir la Sala Tèxtil del Museu de la Ciutat: 1 teler de mà, un ordidor i 1 teler de Jaquard adquirits per l'Ajuntament i el teler procedent de la col·lecció Vinyals.

En la reunió del CECI del mes de desembre de l'any 1950 el Sr. Josep Dalmases expressa haver rebut per a la Sala Tèxtil els donatius següents:

a/ Un fus i una mostra de canem filat a la comarca, donatiu d'Antoni Graells i Joan Cuberas de Castellfolit del Boix.

b/ Un fus i una mostra de llana i cànem plantat, filat i teixit a la comarca, donatiu d'Ignasi Prat Torras de Castellfollit del Boix.

El dia 14 de setembre de l'any 1952 el CECI nomena als Srs. Josep Riba i Ortínez i Josep Bisbal i Ferran com a col.laboradors per la Secció d'Història Tèxtil.

En una reunió del Consell Executiu del CECI duta a terme el dia 1 de gener de l'any 1955 els Srs. Mercader i Llacuna informen de les gestions que ha fet el Sr. Riba Ortínez per organitzar una Sala Tèxtil dintre el Museu de la Ciutat. S'ha format una comissió de la qual en formen part els Srs. Pomés, Bisbal i Costas i també el mateix Riba Ortínez. El Sr. Dalmau i Mn. Colomer proposen el nom de Josep Llansana, perit tèxtil, per formar part d'aquesta comissió.

El dia 9 de gener de l'any 1955 el Sr. Riba Ortínez exposa en una reunió del Consell Executiu del CECI els seus projectes per a la realització de la Sala Tèxtil i es queixa de la insuficiència dels locals que s'hi destinen.

En la sessió plenària del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada duta a terme el dia 19 de juny de l'any 1955 es presenta com a projecte immediat l'habilitació de la gran sala nord del segon pis del Grup Escolar Garcia Fossas per exposar-hi les col.leccions tèxtils comarcals sota la direcció del Sr. Riba Ortínez. L'Ajuntament d'Igualada hi col.laborarà amb una subvenció extraordinària de 5.000 pessetes. Es formarà un Patronat. Es preveu que el nou Museu s'inauguri el proper dia 25 d'octubre, festivitat de Sant Antoni Ma. Claret.

Es constitueix el Patronat del Museu Tèxtil presidit pel Sr. Josep Riba i Ortínez i format pels principals industrials tèxtils d'Igualada i la seva comarca. Ocupen dues vice-presidències els Srs. Ricard Balil i Font i Antoni Pomés i Serra. Per part del CECI entren en aquest Patronat els Srs. Francesc Gabarró i Pau Llacuna.

Els industrials teixidors d'Igualada ajuden amb les seves aportacions a l'enriquiment del Museu i al seu muntatge equilibrat i didàctic.

En l'estructuració de la nova sala destaca la "Secció industrial" on es podrà admirar diferents fibres, reproduccions i gravats i tot el procés de la filatura i del teixit, amb les màquines i els estris que s'utilitzaven abans en la seva elaboració artesanal.

En l'apartat de bibliografia hi ha una vitrina que guarda escrits originals d'en Joan Llansana i Bosch, fundador i professor de l'Escola Tèxtil de l'Ateneu Igualadí. Es recullen també llibres, papers i documents d'interès històric. La peça de més valor per a la indústria tèxtil és el llibre de "Les Ordinacions del Gremi de parayres d'Igualada" de l'any 1614, que s'exhibeix en lloc preferent.

Inauguració del Museu Tèxtil.

El dia 23 d'octubre de l'any 1955, festa de Sant Antoni Ma. Claret, es va inaugurar solemnement la nova Sala Tèxtil del Museu de la Ciutat. L'acte fou presidit pel Sr. Francesc Llansana i Torrents, alcalde d'Igualada, per Mn. Amadeu Amenós, president del CECI i per Josep Riba i Ortínez, president del Patronat del Museu Tèxtil.

El Sr. Riba Ortínez va fer un parlament explicant la gènesi del nou Museu i la seva significació cultural i històrica. Va agrair les valuoses col.laboracions que havien fet possible la realització de la iniciativa del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada. Es va referir a l'extraordinària tasca d'en Joan Llansana i Bosch, que tant va contribuir

a la formació de personal idoni per a la indústria tèxtil que ha significat des dels seus orígens un factor decisiu per a l'economia igualadina. Va destacar la feina competent i abnegada del Sr. Antoni Pomés, professor de l'Escola Professional de Tèxtil i que ha col·laborat amb mestria i entusiasme a l'organització de la nova Sala Tèxtil.

Tot seguit va parlar Mn. Amadeu Amenós, el qual va recordar la importància de la indústria de teixits d'Igualada en èpoques passades i va destacar l'estada de Sant Antoni Ma. Claret a la nostra ciutat, el qual va treballar com un simple teixidor manual en una quadra de l'actual carrer de Sant Antoni Ma. Claret.

Va tancar l'acte l'alcalde Sr. Francesc Llansana felicitant els organitzadors de la Sala Tèxtil, va agrair l'al·lusió a la labor desenvolupada pel seu pare en Joan Llansana i va acabar el seu parlament estimulante a tots que continuessin treballant per al millorament de la ciutat.

Finalment l'arxiprest Mn. Miquel Fitó va procedir a la benedicció de la Sala Tèxtil.

Desenvolupament del Museu Tèxtil. Aportacions

Els pessebristes igualadins Enric Basas, Jaume Jubert, Jaume Martínez i Joan Pelfort, varen construir un diorama que representa un antic taller tèxtil instal·lat en una entrada, amb un teler a mà, un ordidor i els altres elements característics de l'antiga indústria dels paraires.

També es va muntar al Museu Tèxtil tot el procés que es seguia antigament per a la fabricació de les espadenyes. Totes les màquines i atuells utilitzats foren lliurats per la família Gassó (Cal Refilat).

Una aportació importantíssima, original i única fou la del Sr. Antoni Pomés i Farré. Aquest Sr. va cedir al Museu unes maquinetes en miniatura de teixir, construïdes per ell mateix, les quals funcionen. Una autèntica filigrana que ha despertat sempre l'admiració dels visitants.

L'any 1962 la Sra. Conxa Solà vda. Serra va cedir al Museu Tèxtil una màquina de vapor construïda l'any 1862 i que fins a la instal·lació a Igualada de l'energia elèctrica havia proporcionat vapor i força motriu per accionar la maquinària de la seva empresa "Aprestos y Acabados S. A.". Es dona el cas curiós que l'any 1944, a causa que en l'esmentada empresa va explotar la caldera de vapor, es va posar novament en marxa l'antiga màquina de vapor. La Sra. Conxa Solà es va fer càrrec de les quantioses despeses que va ocasionar la instal·lació de la màquina de vapor per exhibir-la dignament al Museu Tèxtil, ubicat al segon pis del edifici del Grup Escolar Garcia Fossas. Precisament l'any 1992, 30 anys després, es va inaugurar solemnement la instal·lació definitiva de la citada màquina de vapor en una Sala de la nau vella de cal Boyer, seu del Museu Comarcal de l'Anoia, amb assistència de l'alcalde d'Igualada, autoritats i també d'en Joan Serra i Solà, fill de la generosa donant. Cal dir que la màquina s'ha restaurat i que fins i tot es pot engegar, perquè les actuals i futures generacions vegin com funcionava una màquina de vapor.

Cal citar la tasca desenvolupada pels col·laboradors del Museu: Josep Ma. Ortínez i Godó, Josep Castelltort i Riba i Josep Cuadras i Barral.

El Museu Tèxtil es va tancar al públic l'any 1982 i el seu contingut, degudament catalogat i protegit es guarda als magatzems del Museu Comarcal de l'Anoia, esperant la seva instal·lació definitiva, en el segon pis de la nau nova de cal Boyer.

GESTIONS DEL CECI FINS RESOLDRE DEFINITIVAMENT EL FUTUR DELS MUSEUS D'IGUALADA

El mes de maig de l'any 1978, Magí Puig va assistir a una reunió de responsables de Museus de Catalunya, que es va dur a terme a la Fundació Miró de Barcelona, en la qual es va parlar d'unificar criteris quant al futur dels museus catalans i estudiar la seva incorporació a la Xarxa de Museus de la Generalitat de Catalunya. El mes d'octubre de l'any 1978 els Srs. Antoni Palmés i Magí Puig s'entrevistaren a Barcelona amb el Sr. Jordi Maragall i Noble, director general d'Arxius, Biblioteques i Museus per tractar de la futura incorporació dels Museus de la Pell i de la Ciutat a la dita Xarxa de Museus de la Generalitat.

En una reunió de la Junta Directiva del CECI duta a terme el 29 de desembre de l'any 1979 es delega els Srs. Jordi i Joan Enrich perquè assisteixin en nom del CECI, a les reunions que hi ha programades en diferents indrets, en les quals es parlarà sobre la futura estructuració dels museus de Catalunya.

El dia 11 de març de l'any 1979 va tenir lloc a Igualada l'Assemblea de Museus de Catalunya als locals del grup Escolar Garcia Fossas, seu dels museus de la Pell, de la Ciutat i del Tèxtil.

El mes de gener de l'any 1981 va visitar el Museu de la Pell el Conseller de Turisme de la Generalitat de Catalunya, el qual va proposar incloure el Museu entre les rutes turístiques de Catalunya.

La Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya recomana que per una millor eficàcia organitzativa els museus s'agrupin per comarques. Així es comença a parlar a les darreries de l'any 1981 d'englobar els museus d'Igualada i els de la comarca de l'Anoia sota el nom genèric de Museu Comarcal de l'Anoia.

El dia 24 d'abril de l'any 1982 es convoca una reunió extraordinària de la Junta del CECI, per discutir la proposta de conveni de Museu Comarcal. En aquesta reunió s'acorden els punts següents: 1r. Donar al nou Museu el nom de Museu Comarcal de l'Anoia. 2n. Es fa una important esmena en el punt primer, que queda redactat com segueix: *"El patrimoni museístic d'Igualada ha estat creat, organitzat, gestionat i administrat, fins ara, pel CECI, amb el patronatge del M.I. Ajuntament d'Igualada."* 3r. En el punt sisè en l'apartat *"Pactes"* es fa constar: *"L'Ajuntament d'Igualada s'obliga per la seva banda a aportar anualment al Museu un 1,5 % del seu pressupost ordinari i a dotar una plaça de tècnic."* 4t. En el capítol segon i en l'apartat c es fa constar: *"que formaran part del Museu Comarcal de l'Anoia 4 membres del CECI"* 5è. En arribar a l'apartat Consell de Gestió del Museu Comarcal de l'Anoia, hi ha discrepàncies. Magí Puig diu que a la seva manera de veure la importància del Museu de la Pell, queda molt diluïda dintre del Museu Comarcal. Diu també que el Patronat del Museu de la Pell va acceptar la inclusió del dit Museu dintre el macro-museu Comarcal sempre que hi entressin tots els museus comarcals, la qual cosa ara no està clara. Opina que almenys el Museu de la Pell hauria de tenir un Consell de Gestió propi. Sembla que això no és viable. Magí Puig es nega a aprovar aquest apartat sense consultar-ho, abans, als membres del Patronat del Museu de la Pell. S'acorda reunir el Patronat del Museu de la Pell el dimecres dia 28 d'abril i continuar la discussió d'aquesta proposta de conveni després de conèixer l'opinió de l'esmentat Patronat.

El dia 28 d'abril es reuneix a la Sala de Professors de l'Escola Superior d'Adoberia d'Igualada el Patronat del Museu de la Pell. El Sr. Riba Gabarró, Director del CECI, fa veure la necessitat de tirar endavant el projecte de Museu Comarcal de l'Anoia, si es vol assegurar la continuïtat i desenvolupament dels museus d'Igualada i la seva incorporació a la xarxa de museus de la Generalitat de Catalunya. Els reunits aproven per unanimitat tots els punts del conveni.

Uns dies després per uns suggeriments de l'Ajuntament d'Igualada es fa una rectificació al punt sisè del projecte del Museu Comarcal de l'Anoia. Un cop rectificat queda redactat com segueix:

"Article sisè: L'Ajuntament d'Igualada exposa la seva voluntat prioritària d'anar cap a l'edificació d'unes dependències adequades per al Museu Comarcal, per a la qual finalitat cedeix des d'aquest moment el solar de propietat municipal ubicat a l'Hort dels P. Caputxins. Igualment s'obliga l'Ajuntament d'Igualada a destinar un 0,50 del seu pressupost pel manteniment del dit Museu Comarcal, i a dotar una plaça de tècnic, que haurà d'ésser coberta a través de concurs oposició, en el tribunal del qual figurarà un representant del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Una vegada edificat el nou Museu Comarcal, l'Ajuntament es compromet a apujar la destinació de recursos per al seu adequat funcionament a un 1,5 % del seu pressupost anyal."

El dia 10 de setembre de l'any 1982 se signa un conveni entre La Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament d'Igualada, en el qual es fa constar que el conjunt del Patrimoni Museístic d'Igualada "que ha estat creat, organitzat i administrat pel Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada i que consta de tres museus, el de la Pell, el de la Ciutat i Comarca i el Tèxtil..." es transforma en Museu Comarcal de l'Anoia. Per la seva part l'Ajuntament destinarà el 0,25 del seu pressupost per el manteniment de Museu i cobrirà una plaça de conservador i en el cas de construir-se un nou edifici per als museus es destinaria fins un 1,5 % del seu pressupost. La Generalitat aportarà una subvenció anyal, augmentarà en una o més places de conservadors i farà la prestació de tasques adients amb l'assessorament tècnic que calgui. El Museu Comarcal de l'Anoia resta integrat a la xarxa del Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya. El Museu Comarcal de l'Anoia es regirà per un Patronat format per un nombre no superior a 13 membres. El President serà l'alcalde d'Igualada i el sots-president el tinent d'alcalde de Cultura; tres regidors de l'Ajuntament d'Igualada; un representant de la Generalitat de Catalunya; quatre membres de la Junta Directiva del CECI i tres membres dels altres museus de la comarca. Tots els càrrecs del Patronat seran gratuïts a diferència del personal tècnic, auxiliar i subaltern que serà remunerat i cobert mitjançant concurs-oposició. A més del Patronat hi haurà un Consell de Gestió que el formaran: el Director del Museu, tres membres del Patronat, tres membres de cadascun dels tres museus que formen el patrimoni museístic igualadí, i dos membres de l'Associació d'Amics del Museu de la Pell i dels altres museus quan els tinguin.

El mateix dia de la signatura del conveni per a la constitució del Museu Comarcal de l'Anoia es va signar un altre conveni entre la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament d'Igualada creant l'Arxiu Històric Comarcal. L'Ajuntament d'Igualada va cedir com a seu de l'Arxiu l'antiga i senyorial casa de la família Valls (Cal Maco) de la Plaça de la Creu. El CECI va cedir a l'Arxiu Històric Comarcal alguns dels documents històrics que en la Secció d'Arxiu Històric i Bibliogràfic del Museu de la Ciutat, es custodiaven.

Finalment i pel que fa referència a la biblioteca “Emili Vallès”, altres biblioteques, hemeroteca i arxius del Museu de la Ciutat, propietat del CECI el Museu Comarcal de l’Anoia en sessió duta a terme el dia 21.2.1985, va adoptar l’acord següent:

“El CECI aportarà en concepte de dipòsit al Museu Comarcal de l’Anoia tot el seu patrimoni moble, format pels materials propis de cadascuna de les seves seccions, i per la biblioteca, hemeroteca i arxiu que són propis de l’entitat, els quals tindran com a senyal d’identificació l’escut o segell del CECI.

Aquest conjunt de materials i documentació seran d'utilització conjunta pel Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada i pel Museu Comarcal de l'Anoia, i restaran disponibles per a la consulta dels investigadors adscrits a les dues entitats i del públic en general, amb les condicions de consulta que determinin de comú acord els directors de les dues entitats. Això pressuposarà la llibertat d'accés i d'utilització de les instal·lacions del Museu Comarcal de l'Anoia per part dels membres del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada, en els termes que es fixin pels directors de les dues entitats. Amb els materials de biblioteca, hemeroteca i arxiu citats en l'apartat anterior es constituirà el Servei de Documentació del CECI-Museu Comarcal de l'Anoia, el qual serà designat sempre amb aquesta denominació.

.....

La proposta fou extensament debatuda entre els assistents, i el Sr. Eusebi Casanelles puntualitzà que en cas de discrepància en la utilització conjunta de les instal·lacions del Museu Comarcal de l’Anoia, la decisió final recaigui en el Patronat del Museu. La proposta fou aprovada per unanimitat.”

NOU EMPLAÇAMENT PELS MUSEUS D'IGUALADA

El Centre d’Estudis Comarcals d’Igualada es va plantejar en la dècada dels anys 70 la necessitat de cercar una nova ubicació per als Museus. Per una part els locals que ocupaven els museus eren insuficients, però per altra banda es volia donar als museus una nova finalitat, se’ls volia convertir en entitats culturals vives, en centres d’investigació i de docència.

El CECI cercava per als Museus un edifici de planta, no gaire apartat del centre urbà i que disposés de terreny per aparcar-hi. Durant molt temps es va parlar que seria un lloc ideal l’antic Institut Garcia Fossas.

En el Diari d’Igualada de data 20 de març de l’any 1976 hi ha un article de Jordi Enrich i Hoja, en el qual destaca la importància dels museus d’Igualada a tot l’Estat Espanyol i detalla una sèrie de dades extretes d’un catàleg Nacional publicat l’any 1970. En el dit article es fa ressò d’una carta publicada al mateix Diari d’Igualada pel Sr. Antoni Moncunill, en la qual expressa que si, com sembla, es trasllada l’Escorxador Municipal als terrenys del Polígon Industrial, l’emplaçament de l’actual Escorxador seria una bona ubicació per als museus.

En el Diari d’Igualada del 16 d’octubre de 1976 el Sr. Antoni Carner recull una idea que es va llançar en un ple de l’Ajuntament proposant fer un edifici modern i funcional per als avis de l’Asil del Sant Crist en el terreny del davant de l’actual edifici, i destinar l’actual com a Casa de Cultura i estatge dels museus.

Com si d'una travessa es tractés surten a cada moment llocs idonis per a la ubicació dels Museus d'Igualada: Cal Pascual Noguera, Hort dels P. Caputxins, Casa de cal Maco de la Plaça de la Creu, l'edifici de l'antiga fàbrica tèxtil de La Igualadina Cotonera, antigües Escoles Professionals. El Sr. Antoni Palmés com ja hem vist defensa la proposta de fer unes noves escoles i habilitar tot l'edifici del "Grup Escolar García Fossas" com a seu dels Museus.

És a l'any 1982, amb motiu de les gestions que es realitzen per a l'adquisició de l'Adoberia de Cal Granotes, que es va descobrir la riquesa del patrimoni arqueològic que el Rec i el seu entorn contenen. També en aquesta època es parla de la tendència a tot Europa que els museus reflecteixin la vida humana i tot el que es mou al seu entorn i que per tant és adequat que s'ubiquin prop dels centres fabrils.

Durant els mesos de maig i juny de l'any 1982 es reforça entre la gent del CECI la idea (iniciativa del Sr. Pau Llacuna i Ortínez) de destinar l'antiga fàbrica tèxtil de Cal Boyer com a futura seu del Museu Comarcal de l'Anoia. Precisament els terrenys de la citada fàbrica sembla que seran adjudicats en pública subhasta, la qual cosa representaria una bona oportunitat per adquirir-los a baix preu. Aquesta fàbrica està situada prop de l'Adoberia de Cal Granotes, en ple barri blanquer. La seva adquisició representaria la formació d'un complex museístic, amb el Rec i la seva rica tipologia d'arqueologia industrial, dintre una zona industrial.

El dia 16 de juliol de l'any 1982 va venir a Igualada el Sr. Guitart, Cap de Museus de la Generalitat de Catalunya i es reuní amb representants de l'Ajuntament i del CECI per parlar de la ubicació en un lloc més adient dels Museus d'Igualada. El Sr. Josep Riba i Gabarró, director del CECI, va informar que la junta de l'entitat que dirigia després d'haver estudiat detingudament les característiques dels diferents edificis proposats per a la ubicació definitiva dels Museus d'Igualada, havia arribat a la conclusió que el més idoni era la fàbrica tèxtil de Cal Boyer.

En la reunió de la Junta Directiva del CECI de data 7 d'octubre de 1982, Magí Puig informa que la fàbrica de Cal Boyer ja havia estat adjudicada en la segona subhasta duta a terme el dia 30 de setembre i que per tant l'Ajuntament, de moment, ja havia fet tard per adquirir-la. També comunica Magí Puig que tant la màquina de vapor com la resta de maquinària, s'havia subhastat a part i que havia estat comprada per uns serrallers i que malhauradament ja la destrossaven.

El dia 23 d'octubre de l'any 1982 els Srs. Josep Riba i Joan Enrich, com a representants del CECI, es reuneixen amb l'arquitecte municipal i amb delegats de la Generalitat. En aquesta reunió es va decidir que el camí més viable per a la instal·lació definitiva dels Museus era la compra de la fàbrica de Cal Boyer.

En l'Assemblea General de socis, feta a la seu social del CECI de la Rambla de St. Ferran, s'aprova per unanimitat traslladar a l'Ajuntament d'Igualada la consideració que per atendre la necessitat de situar el Museu Comarcal de l'Anoia en un lloc suficient i definitiu, es recomana la compra de la finca de Cal Boyer, que per la seves condicions econòmiques, arquitectòniques i urbanístiques és la millor.

En la reunió de la junta Directiva del CECI del dia 29 de setembre de l'any 1983, la Sra. Flora Sanabra informa que l'opció de compra de Cal Boyer es signarà el proper dia 4 d'octubre.

A finals del mes de novembre de l'any 1983 se signa l'escriptura de compra de Cal Boyer per part de l'Ajuntament d'Igualada, per un valor de 30.000.000 de PTA., lliurant 15 milions de pessetes en el moment de la signatura i altres 15 durant el primer trimestre de l'any 1984.

Amb la constitució del Museu Comarcal de l'Anoia, el Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada cedeix als poders públics d'una manera honrosa i satisfactòria la gestió sobre els Museus d'Igualada, que havia portat des de la seva creació. Però després de la signatura del conveni de Constitució del Museu Comarcal, els resta, encara a la gent del CECI una punyent espina clavada. Li va passar al CECI com passa als pares que després d'esmerçar incomputables sacrificis i esforços per pujar la criatura, quan aquesta ja és gran sofreixen i vetllen fins a veure-la degudament situada. La criatura del CECI, en aquest cas els museus, va créixer, es va independitzar. Però els pares d'aquesta criatura, no es varen tranquil·litzar, lluitaren amb braó fins a deixar-la ben situada en les magnífiques instal·lacions de Cal Boyer, on aquella criatura ja desenvolupada arriba a la maduresa i pot arrelar en una terra fèrtil i ben assaonada i comença a brotar amb gran vigor i a donar uns fruits ben esponsorosos.

FONTS D'INFORMACIÓ

Arxiu personal del Sr. Antoni Palmés, dipositat al Museu de la Pell.

Arxiu personal de Magí Puig.

Caballé i Solé, Amadeu.

Diari d'Igualada.

Domènech i Casanovas, Antoni.

Enrich i Hoja, Jordi.

Farrés, Ramon.

La Veu de l'Anoia.

Llacuna i Alemany, Pau.

Llibres d'Actes de Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada.

Martí i Ferrer, Anna Ma.

Martí i Figueras, Joan.

Mestre i Casanova, Josep-Vicenç.

Moncunill i Torres, Antoni.

Pomés i Farré, Antoni.

Portavoz del Gremio de Calzado de Barcelona. N.º 55. Año 1954.

Puig i Gubern, Magí. El Museu de la Pell d'Igualada. A *Museus Singulares de Catalunya*. Caixa del Penedès. Ed. Diàfora, 1979. Pàg. 91-96.

Puig i Gubern, Magí i Enrich Hoja, Jordi. *El Museu de la Pell*. Igualada Patrimoni Cultural. Ajuntament d'Igualada, 1989. Revista Piel.

Torras i Ribé, Josep Ma.. *Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada (CECI)*. Igualada, Patrimoni Cultural. Ajuntament d'Igualada, 1957.

Térmens i Graells, Miquel.